

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO
POGOJI ZA PRIJAVO PROJEKTOV ZA SREDSTVA EU NA PRIMERU
PODPROGRAMA MOBILNOSTI ZNOTRAJ PROGRAMA LEONARDO DA
VINCI

Ljubljana, januar 2005

BORUT KORADA

IZJAVA

Študent **Borut Korada** izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom **prof.dr. Iva Lavrača** in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 10.01.2005

Podpis: Borut Korada

KAZALO

1 UVOD	1
2 EVROPSKA UNIJA	2
2.1 Razvoj programov izobraževanja in usposabljanja v Evropski uniji in Sloveniji	3
2.2 Programi Evropske skupnosti na področju izobraževanja, usposabljanja in njihovi cilji..	6
2.3 Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (CMEPIUS).	7
3 PROGRAM LEONARDO DA VINCI	10
3.1 Komu je program namenjen in kdo se lahko prijavi?	11
3.2 Cilji programa Leonardo da Vinci	12
3.3 Vrste podprogramov znotraj programa Leonardo da Vinci	13
3.3.1 <i>Projekti mobilnosti</i>	13
3.3.2 <i>Pilotski projekti</i>	13
3.3.3 <i>Projekti jezikovnih znanj in spretnosti</i>	13
3.3.4 <i>Mednarodne mreže</i>	14
3.3.5 <i>Podatkovni materiali</i>	14
3.3.6 <i>Skupne aktivnosti</i>	14
3.4 Rezultati programa Leonardo da Vinci	15
3.5 Pogoji Republike Slovenije za sodelovanje v programih Leonardo da Vinci	16
3.6 Proračun programa Leonardo da Vinci	18
4 PODPROGRAM MOBILNOST ZNOTRAJ PROGRAMA LEONARDO DA VINCI. 21	21
4.1 Aktivnosti znotraj projektov mobilnosti	22
4.1.1 <i>Projekti namestitev</i>	22
4.1.2 <i>Projekti izmenjav</i>	23
4.2 Pravila posameznih aktivnosti.....	23
4.2.1 <i>Projekti namestitev</i>	23
4.2.2 <i>Projekti izmenjav</i>	24
4.3 Življenjski krog projekta mobilnosti	24
4.4 Rezultati podprograma Mobilnosti v Sloveniji	27
5 PROJEKT V PODPROGRAMU MOBILNOST	29
5.1 Priprava in izvedba projekta.....	29
5.1.1 <i>Priprava projekta</i>	29
5.1.2 <i>Izvajanje projekta</i>	31
5.1.3 <i>Faza po končanem projektu</i>	33
5.2 Vodenje projekta	34
5.3 Spremljanje poteka izvajanja in finančna kontrola projektov s strani Centra za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja.....	37
5.3.1 <i>Spremljanje poteka izvajanja projektov</i>	37
5.3.2 <i>Finančna kontrola</i>	38
7 SKLEP	41
LITERATURA	45
VIRI	46
PRILOGA	

1 UVOD

V združevanju Evropa vidi rešitev iz gospodarske in politične krize, v kateri se je znašla po drugi svetovni vojni. Proces združevanja, ki se je začel leta 1951 z ustanovitvijo Evropske skupnosti za premog in jeklo, traja še danes. Z Maastrichtsko pogodbo iz leta 1992 je nastala Evropska unija, ki je štela dvanajst držav, od prvega maja 2004 šteje že 25 članic. Evropska unija nadaljuje svoj proces združevanja z dvema velikima projektoma: s procesom poglobljanja in širitve. Na konferenci v Lizboni si je zastavila cilj, da do leta 2010 postane najbolj kompetitivna, na znanju temelječa družba, v svetovnem merilu. Ključnega pomena za dosego tega cilja so državljani Evropske unije, njihova znanja in spretnosti pri delu. Delovna mesta postajajo vse bolj mednarodna in vedno večja je potreba po prilagodljivi delovni sili. Najboljši način, kako dobiti tovrstno delovno silo, je s pomočjo dela, življenja in učenja izven meja svojega kraja, regije, države.

Pri zagotavljanju gospodarskega razvoja sta izobraževanje in poklicno usposabljanje postala dva temeljna kamna Evropske unije. V tem smislu je Evropska unija sprejela Belo knjigo z naslovom Poučevanje in učenje: Proti učeči se družbi. Da bi se omogočilo izvajanje politike, ki jo opisuje Bela knjiga, so se kot orodje oblikovali trije programi: Leonardo da Vinci, Socrates in Mladina. Z omenjenimi programi Evropska unija razvija omogočanje primerljivosti izobraževalnih sistemov držav ter t.i. 'evropsko razsežnost v izobraževanju', zlasti skupne vrednote, ki povezujejo Evropo v vsej njeni različnosti in raznolikosti (strpnost, demokratičnost, interkulturalnost...), s spodbujanjem učenja in razširjanja vseh jezikov držav članic, pospeševanjem izmenjave študentov in učiteljev, priznavanje diplom in študijskih obdobij, pospeševanje neposrednega sodelovanja med izobraževalnimi ustanovami držav članic, z izmenjavo izkušenj in informacij o izobraževalnih sistemih, skupnim razvijanjem izobraževanja na daljavo ipd.

Namen moje diplomske naloge je, kratko predstaviti program Leonardo da Vinci, njegove cilje in njegove podprograme. Podrobneje pa bom predstavil podprogram Mobilnost, ki poleg podprograma Pilotski projekti predstavlja glavni del programa Leonardo da Vinci. Predstavil vam bom, komu je podprogram namenjen, iz katerih aktivnosti sestoji podprogram, pravila...itd. Poudarek pa bo na tem, kako pripraviti dober projekt v podprogramu Mobilnost.

V drugem poglavju je poleg omenjenih programov opisan tudi Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (CMEPIUS), ki opravlja nalogo Nacionalne agencije za programa Socrates in Leonardo da Vinci. Glavna naloga CMEPIUS-a je komuniciranje in informiranje o programih na nacionalni kot tudi mednarodni ravni.

V tretjem poglavju je podrobneje opisan program Leonardo da Vinci. Program Leonardo da Vinci je program Evropske unije, namenjen poklicnemu in strokovnemu izobraževanju in usposabljanju. Sestavljen je iz podprogramov: Mobilnost, Pilotski projekti, Projekti jezikovnih znanj in spretnosti, Mednarodne mreže, Podatkovni materiali. Podprogram

Mobilnost je podrobneje opisan v četrtem poglavju. Projekti Mobilnosti pomenijo praktično usposabljanje posameznikov (dijakov, študentov, mladih delavcev, diplomantov, mentorjev...) v tujini. Njihov namen je pridobivanje novih poklicnih znanj, spretnosti in izkušenj, izboljšanje jezikovnega znanja, povečanje posameznikove zaposljivosti, mednarodno sodelovanje, spoznavanje novih kultur, ljudi, delovnih navad...

Kako se projekt v podprogramu Mobilnost pripravi, izvaja, vodi, evalvira, diseminira je opisano v petem poglavju. Praktičen primer dobrega projekta mobilnosti pa se nahaja v prilogi. V šestem poglavju pa je opisano, kako naj bi s pomočjo izobraževanja in usposabljanja uresničili cilje, ki so si jih zadali na zasedanju Sveta v Lizboni leta 2000. V tem poglavju je tudi opisano, katerim ciljem naj bi sledila program Leonardo da Vinci in podprogram Mobilnost v prihodnosti.

2 EVROPSKA UNIJA

Po drugi svetovni vojni se Evropa znajde v politični in gospodarski krizi. Rešitev vidi v združevanju, ki se je začelo z letom 1951 in ustanovitvijo Evropske skupnosti za premog in jeklo. Takrat se začno postavljati tudi prvi temelji enotne, povezane Evrope. Leta 1957 se proces združitve nadaljuje z ustanovitvijo Evropske gospodarske skupnosti. Proces združitve se pomembno okrepi leta 1985 s projektom enotnega evropskega trga, po podpisu Maastrichtske pogodbe, 7. februarja 1992, pa se je razširil še na druga področja in dobil sedanje ime: Evropska unija. Maastrichtska pogodba je pomemben dejavnik varnostne in zunanje politike, porok za spoštovanje kulturnih raznolikosti ter nacionalne in jezikovne identitete vseh vključenih narodov (Fontaine, 2003, str. 7-9).

Sprva izključno gospodarska zveza je temeljila na notranjem trgu; v najožjem smislu so ga označevale štiri svoboščine – prost pretok blaga, storitev, kapitala in delovne sile (prvi steber Evropske unije). Z Maastrichtsko pogodbo o Evropski uniji pa je zveza prerasla v politično nadgradnjo, ki vključuje sodelovanje med državami članicami tudi v skupni zunanji in varnostni politiki (drugi steber Evropske unije) ter pravosodju in notranjih zadevah (tretji steber Evropske unije) (From Rome via Maastricht to Copenhagen, 2003, str. 1-2).

Razvoj Evropske unije pa s tem ni bil končan. Evropska unija je nadaljevala svoj proces združevanja z dvema velikima projektoma: s procesom poglobljanja in širitve. Prvi projekt je bil proces poglobitve Evropske unije v oblikovanje trdne gospodarske in denarne zveze. Drugi projekt pa je proces širitve Evropske unije proti vzhodu.

Evropska unija si prizadeva zmanjšati neskladje med stopnjami razvitosti držav članic in njihovih regij. Za tiste države in regije, ki zaostajajo za povprečjem razvitosti držav članic, Evropska unija namenja pomoč, da bi tako lahko enakovredno sodelovale pri udejanjanju skupnih politik. Posebej spodbuja članice in kandidatke za razvojne projekte, ki so osnova prihodnje rasti Evrope.

2.1 Razvoj programov izobraževanja in usposabljanja v Evropski uniji in Sloveniji

Ob ustanovitvi Evropske ekonomske skupnosti leta 1957 so se države članice v Rimu dogovorile, da skupna politika na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja prispeva k harmonizaciji nacionalnih ekonomij in skupnega trga članic. Tako so leta 1963 pripravili načrt, kako naj bi to skupno politiko dosegli in jo pričeli uresničevati. Prve aktivnosti so bile:

- ustanovitev Odbora za svetovanje za področje poklicnega in strokovnega izobraževanja,
- oblikovan in sprejet je bil program COMETT, ki naj bi vzpodbujal sodelovanje na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja.

Za promocijo izmenjave informacij in medsebojnih primerjav standardov usposabljanja so članice leta 1975 ustanovile Center za razvoj poklicnega in strokovnega usposabljanja (Center for the development of Vocational Education – CEDEFOP). V drugi polovici osemdesetih so se končno vzpostavili mehanizmi za številne programe s tega področja, ki so se osredotočili na mobilnost (ERASMUS, PETRA), jezik (LINGUA), stalno strokovno izobraževanje in usposabljanje (FORCE), inovativnost (EUROTECNET) in integracijo oseb s posebnimi potrebami (HELIOS) (From Rome via Maastricht to Copenhagen, 2003, str. 1).

Znotraj Evropske unije je področje poklicnega in strokovnega izobraževanja spadalo pod prvi steber, ki je predstavljal enotno skupno politiko EU. Pristojnost Evropske unije je bila omejena le na uresničevanje skupno dogovorjenih ciljev in ukrepov. Države članice so bile tiste, ki so ohranjale odgovornost za vzdrževanje in razvoj nacionalnega sistema izobraževanja in usposabljanja, Evropska unija je le spodbujala sodelovanje med posameznimi državami. Večina držav članic izobraževanje uvršča med prednostne politične naloge, zato je Evropska politika poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja podporne narave. Izobraževalna politika je ena najpomembnejših sestavin gospodarske in socialne politike vsake posamezne države. Pri zagotavljanju gospodarskega razvoja sta izobraževanje in poklicno usposabljanje postala dva temeljna kamna Evropske komisije. V tem smislu je Evropska komisija¹ sprejela Belo knjigo z naslovom Poučevanje in učenje: Proti učeči se družbi.

Bela knjiga predlaga pot oz. akcije, ki naj bi jih države uvedle glede na vse večje izzive 21. stoletja na področju izobraževanja in usposabljanja. Na njeni podlagi je Evropska komisija sprejela naslednje iniciative:

- oblikovanje šol za drugo priložnost (Second Chance School),
- možnost in težave mladih pri mobilnosti med posameznimi državami.

---

¹ Evropska komisija (European Commission) je za delovanje evropske integracije najpomembnejša ustanova. Njena glavna naloga, je zagotoviti uresničevanje ustanovnih pogodb. Velja za izvršilni organ, čeprav njene pristojnosti segajo tudi v oblikovanje skupnih politik in nadzorovanje evropskega proračuna. Pogaja se v imenu članic: širitev, sklenitev trgovinskih sporazumov.

Bela knjiga posebej poudarja pomembnost izobraževanja za Evropo pri njeni zmožnosti: soočiti se z ostalim svetom. Velike spremembe pri internacionalizaciji ekonomije, razvoj informacijske tehnologije in tehnološki napredek so povzročili tudi drugačne potrebe po različnih delih. Podjetja od šol zahtevajo drugačne vrste usposobljenosti. Naloga združene Evrope je, da te spremembe obvlada. Izobraževanje in usposabljanje sta s tega vidika zelo pomembni. Na vsa ta vprašanja poskuša odgovoriti Bela knjiga o izobraževanju in usposabljanju. Ne gre za model izobraževanja in usposabljanja, saj je za to odgovorna vsaka posamezna država članica, pač pa za smernice, ki naj pripomorejo k temu, da bodo delavci boljše izobraženi in pripravljeni na hitre spremembe. Pri teh spremembah so v Evropi opazni predvsem trije trendi sprememb: vpliv informacijske tehnologije, vpliv internacionalizacije, vpliv znanosti in tehnologije (Teaching and learning – Towards the Learning Society, 1995, str. 15-21).

V današnji Evropi države nimajo druge možnosti. Če hočejo kaj pomeniti sebi in drugim, morajo graditi na napredku, pridobljenem skozi močnejše ekonomsko povezovanje in vlaganje v znanje in sposobnosti.

Da bi omogočili izvajanje politike, ki jo opisuje Bela knjiga, so se kot orodje oblikovali trije programi: Leonardo da Vinci, Socrates in Mladina. V teh treh programih so bili združeni vsi prejšnji programi in dodatne aktivnosti, ki so bile v skladu s cilji Evropske unije. Trenutno poteka druga generacija teh programov (od leta 2000 do leta 2006)². Osnovna tema te generacije programov je ustanovitev mreže udeležencev, ki si delijo odgovornost pri nastajanju Evrope znanja. Ti udeleženci so, poleg Evropske komisije in sodelujočih držav, tudi partnerji v izobraževanju, socialnem, gospodarskem, lokalnem in regionalnem okolju. Ta način je tudi pot k spodbujanju mednarodnega sodelovanja.

V drugi fazi programov je glavni cilj izgradnja izobraževalnega področja, koncentriranega na treh dodatnih razsežnostih:

- možnost prebivalcev, da stalno dopolnjujejo svoje znanje z namenom izboljšati svoje zaposlitvene možnosti,
- pridobivanje spretnosti, ki so prilagojene novim značilnostim dela,
- služiti kot okvir v procesu konsolidacije evropskega državljanstva.

Nova generacija programov mora temeljiti na omejenem številu ciljev:

- zagotoviti možnost dostopa do celotnega spektra izobraževanja,
- inovativnost v izobraževanju,
- razširjanje znanja dobre prakse v izobraževanju.

Za doseganje teh ciljev so predlagane različne akcije, ki morajo vse temeljiti na mednarodne sodelovanju (fizična mobilnost, akcije za promocijo virtualne mobilnosti, akcije za izboljšanje

---

² Prva generacija programov je potekala od leta 1995 do leta 1999.

sodelovanja pri razširjanju informacij o dobri praksi, razvoj inovativnosti preko pilotskih projektov, akcije za stalno izboljševanje izobraževalnega sistema). Vsi trije programi so bili sprva namenjeni le državam Evropske unije, kmalu pa so se razširili na ostale države Evrope.

Pomemben mejnik se je za izobraževanje in usposabljanje zgodil z Bolonjsko deklaracijo leta 1999. Takrat je devetindvajset držav v Bologni potrdilo svojo pripravljenost za oblikovanje Evropskega prostora visokega šolstva. Bolonjski proces tako bistveno presega meje EU in predstavlja skupni poskus evropskih držav (tudi nečlanic EU), mednarodnih organizacij in akademskih združenj, da bi dosegli koordinirano sodelovanje ter poenotenje pogledov za reševanje izzivov in odprtih vprašanj o temeljnih konceptih, strategijah in razvojnih politikah visokega šolstva v razmerah evropskih integracij, t.i. tranzicije v Srednji in Vzhodni Evropi ter globalizacije v svetovnem merilu. Cilj bolonjskega procesa je, da se ohrani evropsko kulturno bogastvo in jezikovno različnost, ki temelji na dediščini raznovrstnih tradicij, ter da se z izboljšanjem sodelovanja med visokošolskimi zavodi pospeši inovacijski potencial ter socialni in gospodarski razvoj (From Rome via Maastricht to Copenhagen, 2003, str. 2-4).

Na zasedanju Sveta Evropske unije³ marca 2000 v Lizboni so udeleženci spoznali, da se Evropska unija sooča z izjemnimi spremembami, ki jih narekujejo globalizacija in na znanju zasnovano gospodarstvo, in si zastavili strateški cilj za leto 2010: Postati najbolj konkurenčno in dinamično, na znanju zasnovano gospodarstvo na svetu, sposobno trajnostne gospodarske rasti z več in boljšimi delovnimi mesti ter večjo socialno kohezijo (Izobraževanje in usposabljanje v Evropi, 2003, str. 6).

Za ta cilj Evropa potrebuje dobro izobraženo in prilagodljivo delovno silo. Nova znanja in potrebe nastajajo izredno hitro in tej evoluciji je potrebno slediti skozi naše celotno življenje. Spremembe, s katerimi se sooča Evropa, niso silile le h korenitim spremembam evropskega gospodarstva, temveč tudi zastavile izzive pri oblikovanju programov za prenovo socialnega skrbstva in izobraževalnih sistemov. Evropski svet je pozval Svet za izobraževanje⁴ in Evropsko komisijo, da podata splošno presojo o konkretnih ciljih izobraževalnih sistemov, pri čemer naj se osredotočijo na skupne težave ter upoštevajo nacionalno raznolikost. Evropske komisija je najprej pripravila osnutek poročila o konkretnih ciljih za prihodnost sistemov izobraževanja in usposabljanja, ki je bil predmet pogajanj med državami članicami. Opredelili so tri dolgoročne strateške cilje: izboljšati kakovosti ter učinkovitost sistemov izobraževanja in usposabljanja v Evropski uniji, olajšati dostop do izobraževanja in usposabljanja ter odpirati sisteme izobraževanja in usposabljanja v širše okolje.

Oktobra 2001 so ministri držav članic EU, odgovorni za področje poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, sprejeli pobudo za pričetek procesa, podobnega Bolonjskemu

---

³ Svet Evropske unije (Council of the European union) je najpomembnejša institucija v procesu sprejemanja odločitev EU. Sestavljajo ga ministri držav članic EU, pristojni za področje, ki ga obravnavajo na posameznem srečanju. Svet sprejema tudi smernice, določbe, mnenja in priporočila.

⁴ Telo na ravni ministrov za šolstvo držav EU.

procesu, ki že nekaj let poteka v terciarnem izobraževanju v skladu z Bolonjsko deklaracijo. Namen pobude je doseganje ciljev Lizbonske strategije in tesnejše sodelovanje v poklicnem in strokovnem izobraževanju ter usposabljanju v Evropi.

Novembra 2002 je trideset držav in Evropska komisija podpisalo deklaracijo o okrepljenem sodelovanju na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja v Evropi.

2.2 Programi Evropske skupnosti na področju izobraževanja, usposabljanja in njihovi cilji

Za Evropsko komisijo je finančna pomoč instrument, s katerim skuša vplivati na doseganje ciljev določenih politik. Evropska unija podeljuje neposredno finančno pomoč preko programov, ki pokrivajo različna vsebinska področja, kot npr.: izobraževanje, okolje in energija, raziskave in inovacije, zdravje in varnost pri delu in druga. Takšno financiranje določajo in izvajajo različni oddelki Evropske komisije. Na te programe se lahko države članice oziroma kandidatke, ki so plačale pristopnino za posamezni program, prijavljajo neposredno. Evropska unija nudi pomoč tudi preko strukturnih skladov, ki so za gospodarstvo najpomembnejša oblika finančne pomoči, ker sledijo cilju regionalne politike, to je, omogočiti razmere za doseganje trajnostnega in enakomernega razvoja vseh članic Evropskih unij, predvsem njenih regij. Na voljo so tudi različni finančni instrumenti, kjer ne gre za neposredno podporo, ampak so sredstva dostopna prek nacionalnih finančnih posrednikov (Sankovič, 2003, str. 1-3).

Dejavnosti Evropske unije v izobraževanju, poklicnem usposabljanju in v zvezi z mladino, so usmerjene k spodbujanju konkretne oblike sodelovanja med petidvajsetimi državami članicami EU, Islandijo, Liechtensteinom in Norveško (v okviru sporazuma o evropskem ekonomskem področju) ter pridruženimi članicami. Evropska unija načrtno razvija omogočanje primerljivosti izobraževalnih sistemov držav ter t.i. 'evropsko razsežnost v izobraževanju', zlasti skupne vrednote, ki povezujejo Evropo v vsej njeni različnosti in raznolikosti (strpnost, demokratičnost, interkulturalnost), s spodbujanjem učenja in razširjanja vseh jezikov držav članic, pospeševanjem izmenjave študentov in učiteljev, priznavanjem diplom in študijskih obdobij, pospeševanje neposrednega sodelovanja med izobraževalnimi ustanovami držav članic, z izmenjavo izkušenj in informacij o izobraževalnih sistemih, skupnim razvijanjem izobraževanja na daljavo ipd. Zelo pomemben del teh spodbud je namenjen poklicnemu izobraževanju in usposabljanju ter s tem hitrejšemu gospodarskemu razvoju in prostemu pretoku delovne sile.

Sodelovanje na omenjenih področjih med sodelujočimi državami poteka zlasti v okviru programov Skupnosti – program za izobraževanje Socrates, program za poklicno usposabljanje Leonardo da Vinci, program za mlade Mladina, od leta 2004 pa tudi v okviru programov Erasmus Mundus ter eLearning. Za izvajanje programov Socrates in Leonardo da Vinci skrbi Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja

(CMEPIUS). Za izvajanje programa Mladina skrbi Urad za mladino oziroma Zavod MOVIT. CMEPIUS in Zavod MOVIT sta Nacionalni agenciji, ki izvajata informacijske aktivnosti za potencialne udeležence v posameznem programu, svetujeta pri pripravi predlogov projektov, zagotavljata pomoč pri iskanju domačih in tujih partnerjev, sprejemata prijavne obrazce, skrbita za učinkovito izpeljavo izbranih projektov, sta skratka izdatna pomoč koordinatorjem projektov od začetka do njihovega zaključka. Na nacionalni ravni mora posamezna članica za vsakega od programov Skupnosti imenovati člane odborov (Odbor Socrates, Odbor Leonardo da Vinci, Odbor Mladina) oziroma pododborov (Pododbor za douniverzitetno izobraževanje, Pododbor za visokošolsko izobraževanje) pri Evropski komisiji, ki se sestajajo nekajkrat letno v Bruslju.

Cilji programa Socrates:

- okrepiti evropsko razsežnost na področju izobraževanja na vseh ravneh, to je od vrtca do univerze,
- izboljšati znanje evropskih jezikov,
- spodbujati sodelovanje in mobilnost po celi Evropi,
- podpirati inovativnost v izobraževanju,
- spodbujati enake možnosti na vseh področjih izobraževanja.

Cilji programa Leonardo da Vinci:

- izboljšati usposobljenost posameznikov v osnovnem poklicnem izobraževanju in usposabljanju, še posebej mladih,
- izboljšati kakovost stalnega strokovnega izobraževanja in usposabljanja ter vseživljenjskega usposabljanja in pridobivanja znanj,
- krepiti vloge poklicnega izobraževanja in usposabljanja pri delovni in poslovni inovativnosti.

Cilj programa Mladina:

- prispevati k izobraževanju mladih, ki niso vključeni v šolski sistem.

Vsi programi spodbujajo vključevanje invalidov in oseb, ki so socialno ali kako drugače ogroženi, preprečujejo rasizem in nestrpnost ter ponujajo obema spoloma enake možnosti.

2.3 Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (CMEPIUS)

Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (naprej Center), ki je bil ustanovljen oktobra 2003, nadaljuje delo prejšnje Službe za programe Evropske unije (SPEU). Med glavne naloge Centra se uvršča koordinacija programov Evropskih skupnosti s področja izobraževanja in usposabljanja – Leonardo da Vinci in Socrates s podprogrami.

V obdobju pripravljanih aktivnosti za vključitev v programe Socrates, Leonardo da Vinci in Mladina se je pokazala potreba po natančnejši strukturi in organizaciji vodenja omenjenih treh programov. Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, ki je na državni ravni odgovorno za uvajanje programov Evropske skupnosti s področja izobraževanja in usposabljanja ter mladine, se je leta 1998 odločilo, da za vodenje programov Evropske skupnosti Socrates in Leonardo da Vinci ustanovi posebno službo pri Centru RS za poklicno izobraževanje in usposabljanje pod imenom Služba za programe Evropske unije, program Mladina pa naj bi vodil Zavod za razvoj mobilnosti mladih – MOVIT.

Prejšnja Služba za programe EU je bila kot posebna enota Centra RS za poklicno izobraževanje ustanovljena kot javna služba 1. septembra 1998. Služba je s svojim delovanjem pričela še v času pripravljanih aktivnosti, ko se je večina njenih uslužbencev usposabljala za uvajanje in vodenje posameznih aktivnosti v slovenskem prostoru.

Osnovna naloga Centra je, da uvaja mednarodne aktivnosti s področja izobraževanja in usposabljanja v slovenski prostor pod enakimi pogoji in na enak način kot še ostalih 30 sodelujočih držav. S tem naj bi se zagotovilo povezovanje institucij za izobraževanje in usposabljanje kot tudi posameznikov v evropske mreže sodelovanja. Tako naj bi zagotovili hitrejši in bogatejši razvoj področja izobraževanja in usposabljanja v evropskem prostoru.

Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport je imenovalo Center za nacionalno agencijo za izvajanje programov Socrates in Leonardo da Vinci v skladu z 2. členom Sklepa Pridružitvenega sveta Evropske skupnosti. Evropska komisija s Centrom vsako leto sklene pogodbo, ki točno opredeljuje aktivnosti, ki jih bo Center izvajal za uspešno izvedbo programov. Minimalni pogoji, ki jih mora izpolnjevati Center, so določeni s splošnimi navodili Evropske komisije. Skupne naloge in pristojnosti so dogovorjene med Ministrstvom za šolstvo, znanost in šport in Centrom ter s pogodbama med Centrom in Evropsko komisijo. Center postaja samostojnejši, s podrobno opredeljenimi pristojnostmi in odgovornostmi v razmerju do Evropske komisije in Ministrstva. Tako opredelitev je pogojevalo bistveno povečanje števila decentraliziranih akcij, to je tistih akcij, za katere razpis, postopek izbire in dodelitev sredstev, poteka izključno na nacionalnem nivoju. Posledično se je povečal obseg sredstev, ki so neposredno dodeljena državi udeleženki, temu pa sledi nova naloga Centra, nadzor nad izvajanjem odobrenih projektov in uporabo dodeljenih sredstev. Spremenili so se tudi postopki za izbor projektov, glede na to pa se je močno povečal obseg evalvacijskih aktivnosti.

Naloge, ki jih mora Center opravljati za izvajanje programov na nacionalni ravni, so določene v predpisih, ki sta jih sprejela Evropski parlament ter Evropski svet, in sicer:

- za vodenje programa Socrates po odločbi št. 253/2000/EC od 24.1.2000,
- za vodenje programa LDV po odločbi 1999/382/EC od 26.4.1999.

Zaradi vse večje decentralizacije programov mora Center imeti zagotovljene osnovne pogoje za uspešno delovanje. To pomeni, da mora imeti dobro infrastrukturo, ki omogoča uspešno komuniciranje z Evropsko komisijo, z drugimi nacionalnimi agencijami in nacionalnimi institucijami ter ustrezno usposobljene zaposlene, da lahko zagotavljajo učinkovitost, kakovost in skladnost pri vodenju decentraliziranih akcij. Skupaj z nacionalnimi strukturami mora zagotoviti tudi primerno računalniško podporo, ki omogoča povezovanje z Evropsko komisijo ter integrirano in združljivo vodenje posameznih programov.

Center mora Evropski komisiji predstaviti delovni program, ki je napisan v skladu z navodili. Le-tega potrdijo nacionalne oblasti, v Sloveniji je to Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport. Delovni program točno določa, kaj bo Nacionalna agencija naredila v prihodnjem obdobju. Celotne akcije Centra se nanašajo na uspešno predstavitev in izvedbo programov Socrates in Leonardo da Vinci.

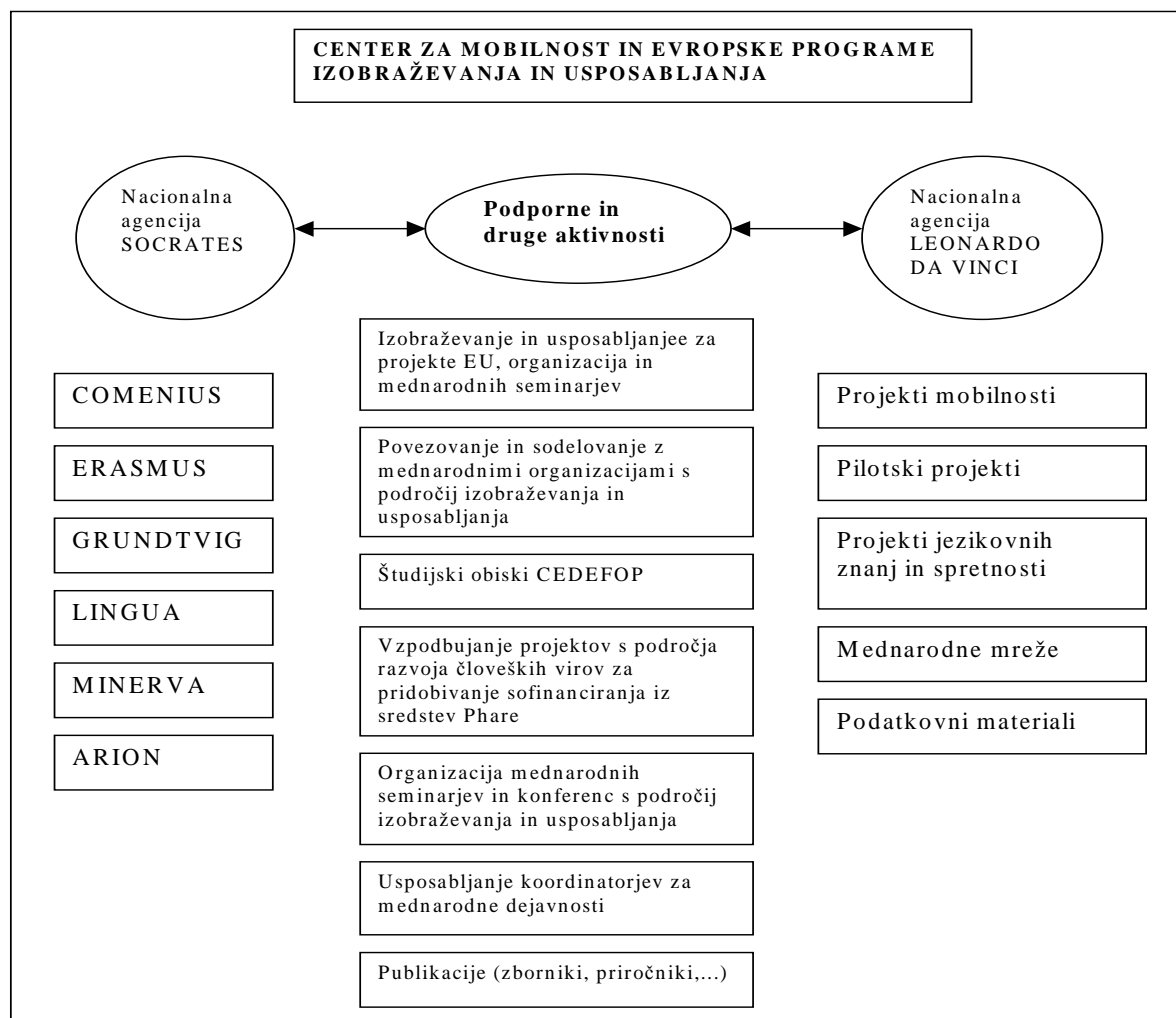
Za potrebe odločanja in usklajenosti med Evropsko komisijo, nacionalnimi oblastmi in Centrom je pristojno ministrstvo imenovalo Programske svete:

- Programski svet za Socrates preduniverzitetne programe,
- Programski svet za Socrates Erasmus – visoko šolstvo,
- Programski svet za Leonardo da Vinci.

V programskih svetih so predstavniki nacionalnih oblasti, izobraževalnih institucij, zbornic in socialnih partnerjev in so imenovani s strani ministra. Njihova naloga je, določati nacionalne prioritete, potrjevati izbrane projekte, določati pravila za izvajanje posameznih programov, potrjevati delovne programe in oblikovati končna poročila. Naloga Centra je, da ministrstvo, programske svete in njihove komisije obvešča o izvajanju posameznih programov oz. akcij in svetuje o vplivu nacionalnih prioritet na njihov razvoj. Center zbira informacije ter pripravlja poročila in gradiva za sestanke odborov in pododborov programov. V dogovoru z Ministrstvom za šolstvo, znanost in šport Center zastopa Slovenijo na operativnih sestankih Evropske komisije.

Vsebinske usmeritve in nacionalne prioritete Centru določa Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport. Zagotoviti mora skladnost projektov z evropskimi in nacionalnimi prioritetami. V programe vključuje socialne partnerje, sodeluje z drugimi izobraževalnimi institucijami in seznanja strokovno in širšo javnost o svojem delu. Center izvaja vse potrebne aktivnosti za izvedbo razpisov posameznih akcij (tehnično in vsebinsko svetovanje ter iskanje tujih partnerjev). Ker se Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport zaveda, da strokovno vodeno mednarodno udejstvovanje šol pomembno prispeva k izboljšanju kakovosti in k spodbujanju razvoja v vzgoji in izobraževanju, vendar tudi, da to zahteva posebna znanja in razpoložljivost ljudi, je izbralo 25 osnovnošolskih, 20 srednješolskih učiteljev in 2 predstavnika višjih strokovnih šol, ki so bili imenovani in posebej financirani za koordinatorje za mednarodno sodelovanje. Center skrbi za organizacijo in izvajanje njihovega usposabljanja, pri tem pa uspešno sodeluje z Britanskim svetom.

Slika 1: Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanje in njegove aktivnosti

Vir: Širok, 2002, str. 5.

3 PROGRAM LEONARDO DA VINCI

Program Leonardo da Vinci je program Evropske unije, namenjen poklicnemu in strokovnemu izobraževanju in usposabljanju. Je mehanizem za vzpostavitev ustreznih struktur za pospeševanje učinkovitega poklicnega in strokovnega izobraževanja na nacionalni, regionalni/lokalni ravni. Program temelji na istih prioritetah kot Evropski socialni sklad, zato je potrebno sodelovanje v enem oz. drugem instrumentu graditi na prej dogovorjeni nacionalni in regionalni politiki. Pri tem je treba upoštevati, da je program Leonardo da Vinci instrument implementacije nacionalnih prioritet, medtem ko je Evropski socialni sklad podporni mehanizem regionalno dogovorjenim prioritetam.

Program Leonardo da Vinci podpira in dopolnjuje poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje v državah članicah programa, pri tem pa je odgovornost glede vsebine in organizacije poklicnega izobraževanja in usposabljanja popolnoma v rokah posamezne države. Program poudarja, da naj bi z mednarodnim sodelovanjem izboljšali kakovost ter spodbujali inovativnost in promocijo evropske razsežnosti sistemov poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja.

Leonardo da Vinci upošteva potrebe tako posameznikov kot tudi širšega gospodarstva in trga dela. Z razvijanjem znanja, spretnosti in pristojnosti spodbuja aktivno državljanstvo in zaposlovanje v vsej Evropi. S podpiranjem kakovosti in inovativnosti je cilj programa tudi pomoč podjetjem, da se samozavestno odzivajo na tehnološke in industrijske spremembe in da se uspešno kosajo z drugimi v razvoju.

Program Leonardo da Vinci je bil ustanovljen z odlokom Sveta decembra 1994, z namenom, da izboljša poklicno izobraževanje v Evropi. Med leti 1995 in 1999 je potekala prva faza programa (Leonardo da Vinci I). Druga faza programa (Leonardo da Vinci II) pa traja od leta 2000 in bo trajala do leta 2006. Program Leonardo da Vinci II se razlikuje od Leonardo da Vinci I v treh ključnih besedah: poenostavitev, decentralizacija in stabilnost. V Leonardu da Vinci II se je število ciljev programa zmanjšalo z devetnajst na tri, število ukrepov pa s triindvajset na pet. V drugi fazi je večji del upravljanja programa zaupan državam članicam. S tem je bila nacionalnim agencijam dodeljena večja odgovornost. Na nacionalni ravni naj bi se upravljalo s približno 75% sredstev. V preteklosti so se vsako leto razpisali različni roki za prijavo projektov. V drugi fazi programa je vpeljan stalen razpored rokov, ki zajema celotno obdobje sedmih let (A new beginning – Leonardo da Vinci, 2001, str. 3-5).

3.1 Komu je program namenjen in kdo se lahko prijavi?

Projekti v programu Leonardo da Vinci so namenjeni:

- **podjetjem:** podjetja v javnem in privatnem sektorju, ne glede na njihovo velikost, sektor delovanja in vrsto gospodarske aktivnosti, vključno s socialno ekonomijo,
- **socialnim partnerjem:** zbornice, sindikati,
- **izobraževalnim organizacijam:** javne in privatne organizacije, ki v skladu z nacionalno zakonodajo in/ali prakso razvijajo, oz. so vključene v osnovno poklicno in strokovno usposabljanje, stalno strokovno usposabljanje, usposabljanje ob- in iz- dela, višje in visoke strokovne šole,
- **univerzam,**
- **javni upravi,**
- **raziskovalnim centrom in inštitutom.**

Posamezniki (mladi in odrasli, ki so vključeni v osnovno poklicno izobraževanje ter drugi) lahko pridobijo sredstva programa, ne morejo pa kot posamezniki prijaviti projektov.

Da bi lahko prejeli finančno podporo programa Leonardo da Vinci, morajo biti izpolnjeni štirje glavni pogoji:

- Projekt mora temeljiti na mednarodnem sodelovanju. Evropsko partnerstvo mora vključevati vsaj tri sodelujoče države, od katerih mora biti vsaj ena članica Evropske unije. Pri projektih mobilnosti sta dovolj dve državi, od katerih mora biti ena prav tako članica Evropske unije.
- Projekt se mora nanašati na vsaj enega izmed ciljev programa in nakazovati, za kateri tip projekta gre.
- Projekt mora potekati po določenem časovnem razporedu in se nanašati na samo eno od prioritet, ki jih določa Razpis za prijavo projektov. Za vse tipe projektov so bili objavljeni trije razpisi za njihovo prijavo: v letu 2000, 2002 in 2004, za projekte mobilnosti pa lahko nacionalne agencije objavijo še dodatne razpise.
- Projekt morajo sofinancirati njegovi nosilci in njihovi partnerji; Evropska unija krije le del sredstev.

V program je vključenih 31 držav:

- 25 držav članic Evropske unije: Avstrija, Belgija, Danska, Finska, Francija, Grčija, Irska, Italija, Luksemburg, Nemčija, Nizozemska, Portugalska, Španija, Švedska, Velika Britanija, Bolgarija, Ciper, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Madžarska, Poljska, Malta, Slovenija,
- tri države EFTE, ki so članice Evropskega ekonomskega prostora: Islandija, Norveška, Liechtenstein,
- tri države kandidatke za vstop v EU: Bolgarija, Romunija, Turčija.

3.2 Cilji programa Leonardo da Vinci

Program Leonardo da Vinci II ima **tri temeljne cilje**: zagotavljati poklicno integracijo, izboljševati kakovost in dostop do usposabljanja ter razvijati vpliv usposabljanja na inovacije.

Značilnosti posameznega cilja:

- Izboljšati spretnosti in usposobljenosti, še posebej mladih, na vseh stopnjah osnovnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja. To naj bi med drugim dosegli s povezovanjem med trgom dela in poklicnim usposabljanjem ter z vajeništvom omogočili lažji (ponovni) vstop ljudi na trg dela.
- Izboljševati kakovost in dostop do poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter vseživljensko pridobivanje spretnosti in kompetenc v razvijanju prilagodljivosti, še posebej tehnološkim in organizacijskim spremembam.
- Promocija in krepitev prispevka poklicnega usposabljanja k procesu inovativnosti s spodbujanjem konkurenčnosti in podjetništva in s tem tudi vzpostavljanje novih zaposlitvenih možnosti. Veliko pozornosti je namenjeno tudi razvoju sodelovanja med organizacijami poklicnega izobraževanja in usposabljanja (vključno z univerzami) ter podjetji (še posebej malimi in srednjimi).

Pri prvih dveh ciljeh sta najpomembnejša inovativni in vodstveni pristop. Pri doseganju tretjega cilja pa je posebno pozornost treba nameniti:

- razvoju pripomočkov, ki bodo omogočili dostop do izobraževanja ljudem, ki imajo neugoden položaj na trgu dela, posebej ljudem s posebnimi potrebami,
- enakim možnostim za oba spola.

3.3 Vrste podprogramov znotraj programa Leonardo da Vinci

Program zajema šest vrst podprogramov, ki se nanašajo na pet določenih vrst dejavnosti (Flander, 2002, str. 18-19):

- mobilnost,
- pilotski projekti (tematske akcije),
- jezikovna priznanja in spretnosti,
- mednarodne mreže,
- podatkovni materiali.

3.3.1 Projekti mobilnosti

Projekti pomenijo praktično usposabljanje posameznikov (dijakov, študentov, mladih delavcev, diplomantov, mentorjev...) v tujini. Njihov namen je pridobivanje novih poklicnih znanj, spretnosti in izkušenj, izboljšanje jezikovnega znanja, povečanje posameznikove zaposljivosti, mednarodno sodelovanje, spoznavanje novih kultur, ljudi, delovnih navad...

3.3.2 Pilotski projekti

Pilotski projekti lahko na primer razvijajo nove, inovativne izobraževalne navade, module in metode, vrednotijo in analizirajo potrebe po usposabljanju ali širijo rezultate že razvitih projektov. Še posebej je v projektih zaželjena uporaba novih informacijskih in komunikacijskih tehnologij. Sama organizacija in izvajanje izobraževanja ali usposabljanja (razen, ko gre za testiranje novih metod ali vsebin) pa ne more biti vsebina oziroma cilj projekta.

Pilotski projekt - tematske akcije. Tematske akcije se nanašajo na projekte, ki se osredotočajo na teme, ki so še posebej v interesu Evropske unije. Te teme so posebej navedene v vsakem razpisu za prijavo projektov. Tematske akcije so podobne pilotskim projektom. Razlikujejo se le glede postopka prijave projekta in lahko pridobijo večjo finančno podporo s strani Evropske unije kot pilotski projekti.

3.3.3 Projekti jezikovnih znanj in spretnosti

Cilj jezikovnih projektov je promocija jezikovnih in kulturnih znanj ter kompetenc. Gre za posebno obliko pilotskih projektov, ki razvijajo, testirajo, krepijo, vrednotijo in širijo metode poučevanja jezikov in materialov, namenjenih potrebam določenih strokovnih in poklicnih

področij. V okviru teh projektov se lahko razvijajo tudi novi izobraževalni materiali, metode in načini samoučenja jezika.

3.3.4 Mednarodne mreže

Cilj projektov mrež je povezovanje različnih regionalnih in sektorskih akterjev s področja poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja z namenom združevanja, izmenjave in čim širše diseminacije informacij, izkušenj in primerov dobre prakse – tako na nacionalnem kot tudi na evropskem nivoju. Mreže lahko na primer oblikujejo povzetke rezultatov in izkušenj programov EU za določen sektor ali strokovno področje, predpostavijo nadaljnji razvoj in identificirajo sociološko-ekonomske trende in smernice.

3.3.5 Podatkovni materiali

Podatkovni materiali so projekti visokokakovostnih znanstvenih raziskav, analiz in študij, katerih cilj je zajemanje tistih komparativnih podatkov o sistemih izobraževanja in usposabljanja ter pristojnostih držav članic v programu, ki sicer niso del študij in analiz že obstoječih organizacij, kot so npr. Eurostat, Cedefop,...

3.3.6 Skupne aktivnosti

Skupne aktivnosti se nanašajo na projekte, ki so sofinancirani s strani več programov EU hkrati (še posebej programov Leonardo da Vinci, Socrates in Mladina). Za te projekte Evropska komisija objavi poseben razpis za prijavo projektov, ki vsebuje tudi roke za prijavo in tematska področja.

Razpis, prijavo in izbor projektov se objavi in izvaja vsako leto. Kriteriji in prioritete pa so določeni za obdobje več let, in sicer za obdobja od leta 2000 do vključno leta 2002; od leta 2003 do vključno leta 2004 ter od leta 2005 do vključno leta 2006. Teme in vsebine projektov niso določene, vendar se morajo nanašati oz. povezovati s cilji in prioritetami programa, ki so določeni v razpisu.

Trajanje projektov. Najdaljši čas za projekte mobilnosti (namestitve in izmenjave) je dve leti. Namestitve pa trajajo:

- od tri tedne do devet mesecev za tiste, ki so vključeni v osnovno poklicno izobraževanje in usposabljanje,
  - od tri do dvanajst mesecev za študente,
  - od dva do dvanajst mesecev za mlade delavce in tiste, ki so pred kratkim končali šolanje.
- Izmenjave trajajo od enega do šest tednov.

Pilotski projekti in projekti, ki se nanašajo na jezikovna znanja in spretnosti, mednarodne mreže, podatkovne materiale in skupne akcije, lahko trajajo od enega do treh let.

Predlogi projektov se lahko prijavijo vsako leto v skladu z datumi, ki so objavljeni v razpisih za prijavo (objavljeni bodo leta 2000, 2002 in 2004). Prvi razpis za prijavo projektov velja za tri, drugi in tretji pa za dve leti.

Tematske akcije, skupne akcije in podatkovne materiale je potrebno prijaviti na Evropsko komisijo v Bruslju. Projekte mobilnosti, pilotske projekte, projekte jezikovnih znanj in spretnosti in mednarodnih mrež je treba prijaviti na nacionalno agencijo programa v državi nosilca projekta.

3.4 Rezultati programa Leonardo da Vinci

Rezultati prve faze programa Leonardo da Vinci (1995-1999) so naslednji:

V prvi fazi programa je:

- na usposabljanje v tujo državo odšlo 124.100 mladih delavcev, v povprečju 25.000 letno,
- več kot 77.000 organizacij je uspešno sodelovalo v projektih,
- financiranih je bilo 2.500 pilotskih projektov v povprečni višini 120.000 evrov.

Tabela 1: Število projektov, število udeležencev in sredstva Evropske komisije po ciljnih skupinah pri mednarodni mobilnosti v prvi fazi programa Leonardo da Vinci (1995-1999)

CILJNA SKUPINA	ŠTEVILO PROJEKTOV	ŠTEVILO UDELEŽENCEV	NAMENJENA SREDSTVA EK (v milijonih evrov)
OSEBE, VKLJUČENE V OSNOVNO POKLICNO IZOBRAŽEVANJE (MENTORJI, INŠTRUKTORJI)	6.516	72.500 10.800	162,50
ŠTUDENTI, MLADI DELAVCI IN OSEBE, KI SO PRED KRATKIM ZAKLJUČILI ŠOLANJE	845	40.600	105,10
UČITELJI IN MENTORJI NA PODROČJU JEZIKOVNIH ZNANJ IN SPRETNOSTI	13	200	1,00
SKUPAJ	7.351	124.100	268,80

Vir: Final Report on the Implementation of the First Phase of the Community Action Programme Leonardo da Vinci, 2000.

V prvih dveh letih druge faze programa Leonardo da Vinci je:

- na izmenjave odšlo 75.500 mladih delavcev, v povprečju 37.500 letno. To predstavlja povečanje v višini 66 odstotkov in odseva spremembo prioritete v drugi fazi programa,
- v projekte je bilo vključenih okrog 7.000 organizacij, od katerih je približno 16 odstotkov malih in srednjih podjetij.

3.5 Pogoji Republike Slovenije za sodelovanje v programih Leonardo da Vinci

Slovenija je že leta 1999 sodelovala v prvi fazi programa Leonardo da Vinci, od leta 2000 pa ima status enakopravne članice in nadaljuje sodelovanje v drugi fazi. Pogoji za sodelovanje: (Sklep, št. 2/00 Pridružitvenega sveta EU – Slovenija o sprejetju pogojev za sodelovanje Republike Slovenije v programih skupnosti na področjih usposabljanja in izobraževanja, 2000):

1. Slovenija bo sodelovala pri dejavnostih programov Socrates in Leonardo da Vinci in bo, če ta sklep ne določa drugače, pri tem upoštevala cilje, kriterije, postopke in roke, ki jih določata Sklep Sveta 1999/382/ES in Sklep Evropskega parlamenta in Sveta 253/2000/ES, s katerima sta bila uvedena ta programa dejavnosti Evropske skupnosti.
2. Skladno s pogoji iz 5. člena sklepov o programih Leonardo da Vinci in Socrates II ter določili v zvezi z odgovornostjo držav članic in Evropske komisije glede nacionalnih agencij za programe Socrates in Leonardo da Vinci, ki jih je sprejela Evropska komisija, bo Slovenija uvedla ustrezne strukture za usklajeno upravljanje izvajanja dejavnosti iz programa na nacionalni ravni ter sprejela ukrepe, ki so potrebni za zagotovitev ustreznega financiranja ter agencij, ki bosta za svojo dejavnost prejeli nepovratna sredstva iz programov. Slovenija bo naredila vse potrebne korake za učinkovit potek programov na nacionalni ravni.
3. Slovenija bo za sodelovanje v programih vsako leto plačala prispevek v splošni proračun Evropske unije.
4. Za predajo, ocenjevanje in izbiro predlogov slovenskih ustanov, organizacij in posameznikov, ki imajo pravico sodelovati, veljajo enaki pogoji kot za ustanove, organizacije in posameznike iz Skupnosti, ki so upravičeni do sodelovanja.
5. Uporabljala se bo finančna uredba, ki velja za splošni proračun Evropskih skupnosti, zlasti za gospodarjenje s prispevkom Slovenije.
6. Po nastopu veljavnosti tega sklepa in v začetku naslednjega leta bo Evropska komisija Sloveniji poslala zahtevek za sredstva, ki bodo ustrezala njenemu prispevku za posamezen program po tem sklepu. Prispevek se določi v evrih in ga je treba plačati na evro bančni račun Evropske komisije. Slovenija bo plačala svoj prispevek skladno z zahtevkom za sredstva, in sicer do 1. maja del, ki se financira iz državnega proračuna, pod pogojem, da Evropska komisija pošlje zahtevek za sredstva pred 1. aprilom, če pa je zahtevek za sredstva poslan kasneje, pa najkasneje mesec dni po tem, ko je ta poslan.
7. Države članice skupnosti in Slovenija se bodo trudile, da bodo v okviru veljavnih določil omogočile prost pretok in bivanje študentov, učiteljev, udeležencev usposabljanj, izvajalcev usposabljanj, delavcev univerzitetnih uprav, mladine in drugih upravičencev, ki se bodo gibali med Slovenijo in državami članicami Skupnosti zaradi sodelovanja v dejavnostih, ki jih obsega ta sklep.

8. Dejavnosti, ki jih obsega ta sklep, bodo s strani Slovenije oproščene posrednih davkov, carin, prepovedi in omejitev pri uvozu in izvozu blaga in storitev, namenjenih za uporabo pri teh dejavnostih.
9. Ne da bi posegali v odgovornosti Evropske komisije in Računskega sodišča Evropskih skupnosti v zvezi s spremljanjem in ocenjevanjem programov skladno s sklepi po programih Leonardo da Vinci II in Socrates II, bo zagotovljeno stalno spremljanje sodelovanja Slovenije v programih na partnerski osnovi, v katero bosta vključeni Evropska komisija in Slovenija. Slovenija bo Evropski komisiji pošiljala ustrezna poročila in sodelovala pri drugih dejavnostih, ki jih bo Skupnost določila v zvezi s tem.
10. Skladno s finančnimi uredbami Skupnosti bodo pogodbeni dogovori, ki bodo sklenjeni s slovenskimi subjekti ali jih bodo sklenili slovenski subjekti, določili nadzor in reviziji, ki jih bosta opravila Evropska komisija in Računsko sodišče ali bodo opravljeni po njunem pooblastilu. Finančne revizije se lahko opravljajo zaradi nadzora nad prihodki in izdatki omenjenih oseb v zvezi s pogodbenimi obveznostmi do Skupnosti. V duhu sodelovanja in vzajemne koristi bodo slovenske oblasti zagotovile vso primerno in mogočo pomoč, ki bi bila v takšnih razmerah potrebna ali koristna za opravljanje nadzora in revizij.
11. Predstavniki Slovenije bodo sodelovali kot opazovalci v programskih odborih pri točkah, ki se jih tičejo. Ti odbori se bodo sestajali brez predstavnikov Slovenije v zvezi s preostalimi točkami kakor tudi med glasovanjem.
12. Pri stikih s Evropsko komisijo glede prijavnih postopkov, pogodb, poročil, ki jih je treba predložiti, in drugih administrativnih zadevah v zvezi s programi, je treba uporabljati enega od uradnih jezikov skupnosti.
13. Skupnost in Slovenija lahko kadarkoli prekineta dejavnosti po tem sklepu na podlagi dvanajstmesečne pisne odpovedi. Projekti in dejavnosti, ki potekajo po prekinitvi, se nadaljujejo do zaključka pod pogoji, določenimi v tem sklepu.

3.6 Proračun programa Leonardo da Vinci

Tabela 2: Proračun Evropske unije v letih 2001, 2002 in 2003

	Sekcija	Leto 2001	%	Leto 2002	%	Leto 2003	%
B1	EAGGF - Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad	43.797,70	45,51	44.505,10	45,12	44.780,45	44,92
B2	Strukturne akcije, strukturni in kohezijski izdatki, finančni mehanizmi, ostale kmetijske in regionalne transakcije, transport in ribištvo	32.875,80	34,16	34.002,50	34,47	34.164,03	34,27
B3	Izobraževanje, mladina, kultura, avdiovizualni mediji, informacije, sociala in zaposlovanje	862,80	0,90	918,70	0,93	984,80	0,99
B4	Energija, Euratom jedrska varnost in okolje	167,70	0,17	246,70	0,25	304,10	0,31
B5	Zaščita potrošnikov, notranji trg, industrija in trans-evropske mreže in področje svobode	1125,80	1,17	1172,90	1,19	1267,88	1,27
B6	Raziskave in tehnološki razvoj	3920,00	4,07	4055,00	4,11	4055,00	4,07
B7	Zunanje akcije	8340,70	8,67	8314,00	8,43	8504,86	8,53
B8	Splošna zunanja in varnostna politika	36,00	0,04	30,00	0,03	47,50	0,05
B0	Kompenzacije, garancije in rezerve	208,00	0,22	213,00	0,22	217,00	0,22
DA	Administrativni izdatki	4904,30	5,10	5176,80	5,25	5360,07	5,38
	SKUPAJ	96.238,80	100,00	98.634,70	100,00	99.685,69	100,00

Opomba: Vrednosti v milijonih evrov

Vir: General budget of the EU for the financial years 2001, 2001; General budget of the EU for the financial years 2002, 2002; General budget of the EU for the financial years 2003, 2003.

Odločanje o razdelitvi sredstev v Evropski uniji je rezultat medsebojnega delovanja med Evropskim parlamentom, Evropskim svetom in Evropsko komisijo. To so tri institucije, ki imajo glavno vlogo pri izvajanju interesov Evropske unije. Pravila za potek odločanja so določena v pogodbah in pokrivajo področja, na katerih deluje Evropska unija. Evropska komisija je tista, ki pripravi predloge v skladu z zakonodajo. Pri odločanju so pomembni trije glavni koraki: postopek soodločanja, postopek posvetovanja, postopek soglasja (Ješovnik, 2000, str. 101-103).

Evropski proračun je razdeljen na več sekcij. Največji delež evropskega proračuna v obdobju od leta 2001 do leta 2003 pripada kmetijstvu. Sredstva, ki so namenjena za skupno kmetijsko politiko, so podvržena najstrožji kontroli in disciplini. Delež, ki je pripadel v tem obdobju kmetijstvu, je okoli 45 odstotkov. Drugo pomembno področje so Strukturni skladi in kohezijska politika. Področje izobraževanja in usposabljanja spada pod področje B3. Delež sredstev, ki je namenjen izobraževanju, mladini in kulturi, znaša v obdobju od leta 2001 do leta 2003 okoli enega odstotka celotnega proračuna.

Tabela 3: Razdelitev sredstev sekcije Izobraževanje, mladina, kultura, avdiovizualni mediji, informacije, sociala in zaposlovanje za leta 2001, 2002 in 2003

B3	Izobraževanje, mladina, kultura, avdiovizualni mediji, informacije, sociala in zaposlovanje	Leto 2001	%	Leto 2002	%	Leto 2003	%
B3-1	Izobraževanje, poklicno usposabljanje in mladina	491,30	56,94	523,40	56,97	562,70	57,14
B3-2	Informiranje in komuniciranje	120,10	13,92	116,70	12,70	117,50	11,93
B3-3	Kultura in avdiovizualni mediji	103,00	11,94	113,70	12,38	116,80	11,86
B3-4	Sociala in zaposlovanje	148,40	17,20	157,90	17,19	180,80	18,36
B3-5	Prispevki evropskim strankam			7,00	0,76	7,00	0,71
	SKUPAJ	862,8	100	918,7	100,00	984,8	100,00

Opomba: Vrednosti v milijonih evrov

Vir: General budget of the EU for the financial years 2001, 2001; General budget of the EU for the financial years 2002, 2002; General budget of the EU for the financial years 2003, 2003.

Sredstva se znotaj sekcije B3 podrobneje razdelijo na pet področij: izobraževanje, poklicno usposabljanje in mladina, informiranje in komuniciranje, kulturo in avdiovizualne medije, socialo in zaposlovanje ter prispevke evropskim strankam. Največji delež v okviru sekcije B3 predstavljajo izdatki za izobraževanje in usposabljanje. Višina sredstev je razvidna iz tabele 3. Znotraj področja B3-1 - Izobraževanje, poklicno usposabljanje in mladina so uvrščeni tudi programi Socrates, Leonardo da Vinci in Mladina.

Tabela 4: Razdelitev sredstev programa Leonardo da Vinci za obdobje 2001 -2003

Leonardo da Vinci	Leto 2001	%	Leto 2002	%	Leto 2003	%
Mobilnost	59.700,00	40,54	64.942,00	40,84	78.708,00	40,03
Pilotski projekti	53.520,00	36,34	58.250,00	36,64	68.444,00	34,81
Jezikovne spretnosti	7.350,00	4,99	7.950,00	5,00	9.381,00	4,77
Mednarodne mreže	3.000,00	2,04	3.250,00	2,04	3.759,00	1,91
Podatkovni materiali	5.730,00	3,89	6.200,00	3,90	7.326,00	3,73
Skupne akcije	1.160,00	0,79	1.400,00	0,88	1.591,00	0,81
Dopolnilne dejavnosti	12.207,00	8,29	12.868,00	8,09	21.700,00	11,04
Administrativni stroški	4.603,00	3,13	4.140,00	2,60	5.700,00	2,90
Skupaj	147.270,00	100,00	159.000,00	100,00	196.609,00	100,00

Opomba: Vrednosti v tisočih evrov

Vir: Interno gradivo Centra za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja, 2004.

Celotni proračun za program Leonardo da Vinci II, v obdobju od leta 2000 do leta 2006, znaša 1.450 milijonov evrov. Sredstva za obdobje od leta 2001 do leta 2003 so bila razdeljena na podlagi odločbe Evropskega sveta, in sicer s predpostavko, da akcija Mobilnost predstavlja minimalno 39 odstotkov sredstev, akcija Pilotski projekti pa minimalno 36 odstotkov. Ostale akcije predstavljajo manjši obseg sredstev.

Z okrog 75 odstotkov sredstev upravljajo nacionalne agencije, ki so odgovorne za celoten potek izvedbe programa. Izvrševanje sredstev, ki jih Evropska komisija nameni za posamezne programe, lahko poteka na tri načine (Kos, 2003, str. 23):

- **Centralizirano vodenje** – prijavni, izbirni in pogodbeni postopek vodi Evropska komisija. V projektu centralizirane akcije je eden od partnerjev koordinator in je odgovoren za celoten projekt v odnosu do Evropske komisije.
- **Deljeno ali decentrilizirano vodenje** – prijavni, izbirni in pogodbeni postopek vodijo nacionalne oblasti s pomočjo nacionalnih agencij. Kot splošno pravilo velja, da ima vsaka institucija, ki se vključi v decentralizirano akcijo, direktno povezavo z nacionalno agencijo v državi, v kateri se nahaja.
- **Skupne vodenje z mednarodnimi institucijami.**

Slovenija plača prispevek za sodelovanje v programih iz državnega proračuna, kot to določa 3. točka Sklepa Pridružitvenega sveta ES. Dokler ni bila polnopravna članica, je del prispevka prispeval program Phare, ki zagotavlja nepovratna sredstva za pomoč partnerskim državam do tistega trenutka, ko so same sposobne prevzeti obveznosti članstva v Evropski uniji.

Pogoji za pripravo pogodb za izvedbo decentraliziranih akcij med Evropsko komisijo in Centrom so odvisni od plačila vstopnice. Ko je obveznost s strani posamezne države poravnana, Evropska komisija najprej pripravi pogodbo za delovanje Nacionalne agencije, t. i. Program dela za vsak program posebej. Po podpisu Programa dela, ki opredeljuje naloge in obveznosti Nacionalne agencije, Evropska komisija pripravi še ostale pogodbe za izvrševanje decentraliziranih akcij.

Tabela 5: Razdelitev sredstev za program Leonardo da Vinci v Sloveniji v obdobju od leta 2001 do leta 2003

Akcija	Leto 2001	%	Leto 2002	%	Leto 2003	%
Mobilnost	400.000,00	39,76	429.298,00	31,02	440.800,00	35,48
Pilotski projekti	542.876,00	53,97	885.943,00	64,02	744.249,00	59,90
NA Operating Agreement	63.077,00	6,27	68.580,00	4,96	57.404,00	4,62
Skupaj	1.005.953,00	100,00	1.383.821,00	100,00	1.242.453,00	100,00
Vstopnica	1.012.000,00		1.079.000,00		1.126.000,00	

Vir: Interno gradivo Centra za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja, 2004.

Iz tabele 5 lahko opazimo, da je bila v letih 2002 in 2003 skupna vsota porabljenega zneska za program Leonardo da Vinci v Sloveniji višja, kot je bila vstopnica. To pomeni, da so za izvedbo pilotskih projektov udeležena tudi sredstva drugih držav. Pogoj pri pilotskih projektih je, da sodelujejo vsaj tri države, od tega morata biti vsaj dve članici Evropske unije. V preteklosti so sredstva za pilotske projekte delili po partnerjih, zdaj pa vsak nosilec projekta prejme vsa sredstva in jih razdeli po partnerjih. V primeru, da slovenski partnerji sodelujejo pri več projektih, prejeti znesek lahko močno presega višino vstopnice.

Za vsako posamezno akcijo prejme Nacionalna agencija pogodbo, ki natančno opredeljuje način in višino posameznih vrst dotacij. Zneski, namenjeni posameznim končnim upravičencem, so zelo različni: od nekaj sto evrov pa do nekaj sto tisoč evrov. Pri vseh vrstah pogodb, ne glede na znesek, pa obstaja eno in isto pravilo: sredstva je potrebno porabiti namensko, porabo dokazati in treba je napisati vsebinsko in finančno poročilo.

4 PODPROGRAM MOBILNOST ZNOTRAJ PROGRAMA LEONARDO DA VINCI

Evropska unija si je zastavila cilj, da do leta 2010 postane najbolj kompetitivna, na znanju temelječa družba v svetovnem merilu. Ključnega pomena za doseg tega cilja so državljani Evropske unije in njihova znanja in spretnosti pri delu. Delovna mesta postajajo vse bolj mednarodna in vedno večja je potreba po prilagodljivi delovni sili. Najboljši način, kako dobiti tovrstno delovno silo, je s pomočjo dela, življenja in učenja izven meja svojega kraja, regije, države. Pri tem igra mobilnost osrednjo vlogo.

Kljub administraciji, ki jo zahteva projekt mobilnosti in pogostem pomanjkanju oseb, ki bi bile pripravljene sprejeti odgovornost za vodenje in spremljanje projekta, se vedno več organizacij vključuje v projekte mobilnosti. Med njimi je vsako leto uspešnih tudi vse več podjetij. Kljub oviram, ki še ostajajo, se vsi nosilci zavedajo številnih prednosti in koristi, ki jih mobilnost prinese ne le udeležencem, ampak tudi organizacijam, ki so vključene. Dejstvo je, da večini mladih mobilnost predstavlja življenjsko priložnost: mesece v tujini, ki jih nikoli ne bodo pozabili; delo, ki jim je odprlo vrata pri iskanju zaposlitve; zavest o raznolikosti jezikov, kultur in navad; predvsem pa osebno rast, ki jih je naredila bolj samostojne, odprte, prilagodljive, komunikativne, bolj evropske.

Program Leonardo da Vinci podpira v projektih mobilnosti mednarodno mobilnost posameznikov, ki so vključeni ali odgovorni za poklicno izobraževanje in usposabljanje. Mobilnost se od ostalih projektov programa Leonardo da Vinci razlikuje v naslednjem:

- temelji na načrtovanju aktivnosti, v katerega sta neposredno vpleteni organizacija pošiljateljica in organizacija prejemnica udeležencev,
- celotno vodenje projektov mobilnosti (evalvacija, selekcija, pogodbeni in finančni vidiki) je decentralizirano-na nacionalni ravni držav, ki sodelujejo v programu.

Projekti mobilnosti v okviru programa Leonardo da Vinci se razlikujejo tudi od projektov mobilnosti znotraj programov Socrates in Mladina (Youth) v tem, da je njihov glavni cilj povečati sodelovanje med delovnim okoljem in področjem izobraževanja.

Organizacije, ki sodelujejo v projektih mobilnosti, postajajo bolj odprte za nove ideje, nova partnerstva in sodelovanja. Svoje izkušnje delijo z drugimi, skupaj rešujejo težave in kreirajo nove metode in pripomočke, ki jih uporabljajo pri vsakodnevnem delu. Zaradi mobilnosti postajajo bolj inovativne, bolj konkurenčne in prilagodljive spremembam mednarodnega trga in okolja.

Tuji partnerji spoznavajo Slovenijo, slovenske organizacije, metode in načine dela, navade in običaje. Vedno več je zanimanja tujih partnerjev za mobilnost v Slovenijo, izkušnje tistih, ki so bili v Sloveniji, so zelo dobre in dober glas se širi po Evropi.

Vsak udeleženec, vsaka organizacija in država, ki sodeluje v programu, lahko po svojih močeh prispeva k izboljšanju znanj in spretnosti. Na ta način lahko Evropska unija doseže svoje zastavljene cilje: postati najbolj konkurenčno in dinamično, na znanju zasnovano gospodarstvo na svetu, sposobno trajnostne gospodarske rasti, z več in boljšimi delovnimi mesti ter večjo socialno kohezijo.

4.1 Aktivnosti znotraj projektov mobilnosti

V okviru projektov mobilnosti ločimo dve vrsti aktivnosti:

- projekti namestitev,
- projekti izmenjav.

4.1.1 Projekti namestitev

Namestitev pomeni obdobje poklicnega usposabljanja in/ali delovne prakse udeleženca v partnerski organizaciji v drugi sodelujoči državi. Pri tem mora biti vzpostavljeno sodelovanje med izobraževalnimi institucijami (vključno z univerzami) in podjetji⁵.

Poudarek je na skladnosti med zahtevanimi cilji usposabljanja udeležencev in profesionalnim okoljem, ki ga nudi organizacija prejemnica.

Ločimo tri skupine namestitev:

- **osebe, vključene v osnovno poklicno izobraževanje**
Organizacije prejemnice: institucije poklicnega izobraževanja in podjetja
Trajanje: najmanj 3 tedne, največ 39 tednov (9 mesecev).
- **univerzitetni študenti (višje ali visoko izobraževanje)**
Organizacije prejemnice: podjetja
Trajanje: od 13 tednov (3 mesece) do 52 tednov (12 mesecev).
- **mladi delavci in osebe, ki so pred kratkim zaključile šolanje**
Organizacije prejemnice: institucije poklicnega izobraževanja in podjetja.
Trajanje: najmanj 9 tednov (2 meseca), največ 52 tednov (12 mesecev).

Časovnih okvirov, ki so navedeni, se je potrebno držati, saj Evropska komisija vztraja pri minimalnem obdobju, ki naj bi ga udeleženci preživeli v tujini in ki omogoča resnične izkušnje. Ko je to mogoče, bi morale te namestitve vključevati veljavnost znanja, ki so ga pridobili med namestitvijo, glede na prakso, ki jo vodi država pošiljateljica.

---

⁵ S podjetjem so mišljena: "vsa podjetja v zasebnem ali javnem sektorju katerekoli velikosti, pravnega statusa ali gospodarskega sektorja, v katerem delujejo".

4.1.2 Projekti izmenjav

Izraz "izmenjava" obsega prenos spretnosti in/ali inovativnih metod in praks na področju poklicnega izobraževanja, vključno s tistimi, izvedenimi v okviru pilotskih projektov. Pri tem mora obstajati sodelovanje med izobraževalnimi institucijami, vključno z univerzami in podjetji. Izmenjave naj bi prispevale k izboljšanju in posodobitvi sposobnosti posameznika, s tem, ko jim je dana priložnost, da delijo svoje znanje in izkušnje v drugi državi in drugem organizacijskem kontekstu.

Projekti izmenjav se tako torej razlikujejo od projektov namestitev v ciljni skupini, trajanju in kontekstu. Ciljni skupini sta:

- **menedžerji človeških virov v podjetjih, načrtovalci in menedžerji programov poklicnega izobraževanja, mentorji in strokovnjaki na področju poklicnega svetovanja in vodenja**

Organizacije prejemnice: kombinacija podjetij in organizacij poklicnega usposabljanja ter univerz.

Trajanje: 1 do 6 tednov.

- **učitelji in mentorji na področju jezikovnih znanj in spretnosti**

Organizacije prejemnice: kombinacija poslovnega sektorja in specializiranih ustanov na področju poklicnega jezikovnega izobraževanja, vključno z univerzami ali organizacijami poklicnega izobraževanja.

Trajanje: 1 do 6 tednov.

Izmenjava je lahko tudi dobesedna; podjetje, ki v Sloveniji pošilja svoje udeležence na mobilnost, lahko tudi sprejme udeležence partnerske organizacije iz tujine. To je t.i.reciprociteta. Pri tem je potrebno vedeti, da se vsaka organizacija prijavi v svoji državi oz. pri svoji Nacionalni agenciji; slovensko podjetje v Sloveniji, npr. avstrijski partner pa v Avstriji.

4.2 Pravila posameznih aktivnosti

4.2.1 Projekti namestitev

Namestitve morajo predstavljati bistven del poklicnega usposabljanja udeležencev ali pripomoči pri njihovi vključitvi ali ponovni vključitvi na trg delovne sile. Vključiti je potrebno tutorje (za spremljanje udeležencev) in mentorje (za nadzor samega usposabljanja udeležencev) v organizaciji prejemnici, o katerih se dogovorijo organizacije, ki so vključene v projektu. Namestitev mora trajati dovolj dolgo, da si udeleženci zagotovijo pridobitev znanja in delovnih spretnosti glede na zastavljene cilje. Udeležencem se mora priznati znanje in spretnosti (v skladu s prakso v izvorni državi), ki so jih pridobili med usposabljanjem v okviru namestitev. Prav tako morajo namestitve predstavljati vez s celotno strategijo in splošnimi razvojnimi aktivnostimi, ki jih izvajajo organizacije pošiljateljice in prejemnice. Tovrstni

projekti naj bi tudi povečali sodelovanje med izobraževalnimi institucijami (vključno z univerzami) in podjetji.

4.2.2 Projekti izmenjav

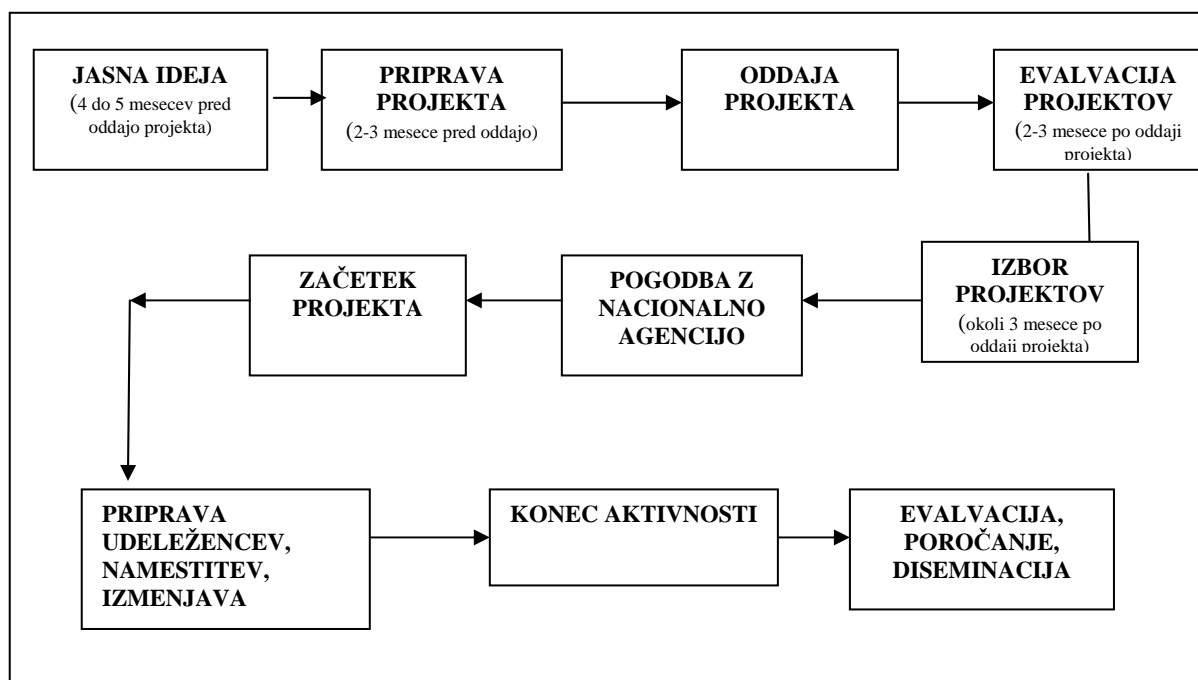
Izmenjave naj bi obdobje izmenjave postavljale v perspektivo stalnega poklicnega izobraževanja posameznika v povezavi z njegovimi dejanskimi delovnimi praksami in metodami. Cilj izmenjav naj bi bil predvsem pridobivanje novih sposobnosti in izkušenj v luči potreb, ki jih določajo tehnične in organizacijske spremembe v podjetjih. S pomočjo izmenjav naj bi se izdelal okvir, ki bo olajšal prehod znanja, izkušenj in inovativne prakse na področju usposabljanja in menedžmenta človeških virov, z ozirom na informacijsko in komunikacijsko tehnologijo. Izmenjave naj bi povečale sodelovanje med izobraževalnimi institucijami (vključno z univerzami) in podjetji. Namen izmenjav pa je tudi: izboljšati pogoje dostopnosti jezikovnega usposabljanja v delovnem okolju (učitelji in mentorji na področju jezikovnih znanj in spretnosti).

4.3 Življenjski krog projekta mobilnosti

Projekt mobilnosti lahko traja največ dve leti, samo praktično usposabljanje udeležencev pa je odvisno od ciljne skupine, vendar največ eno leto za mlade oz. šest tednov za mentorje. Dve leti omogočata nosilcem projekta, da aktivnosti kljub morebitnim administrativnim težavam (sprememba partnerja, zamenjava udeležencev, sprememba odhoda udeležencev...), končajo.

Rok za oddajo projektov je ponavadi februar. Potencialni prijavitelji morajo imeti dobro idejo vsaj štiri do šest mesecev pred prijavo projekta. Zaželeno je tudi, da imajo takrat prijavitelji tudi že partnerje. V naslednjih mesecih do roka oddaje projekta je potrebno urediti še veliko formalnih stvari (dogovori s partnerji, razdelitev vlog, izbor udeležencev...itd.), da je potem projekt dobro pripravljen. Center organizira tudi seminarje, delavnice na katerih potencialnim prijaviteljem poda informacije, kako pristopiti k projektu, kako pravilno izpolniti prijavnico...itd.

Slika 2: Življenski krog projekta mobilnosti

Vir: Interno gradivo Centra za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja, 2004.

Ko je projekt enkrat pripravljen, je potrebno oddati prijavo na predpisanih obrazcih na Center. Prijava za projekt mora biti oddana v številu, ki je predpisano z razpisom. Za vse v roku prispele prijave, koordinator za akcijo mobilnost preveri njihovo formalno ustreznost. Za morebitne formalne pomankljivosti, ki niso bile opredeljene s splošnim razpisom, koordinator pošlje zahtevek za dopolnitev prijave v roku pet delovnih dni po pregledu prijave. Prijavitelj mora poslati dopolnitev najkasneje v 48 urah po prejemu obvestila. Prijave, ki po preteku tega roka niso formalno ustrezne, se štejejo kot zavrjene. Formalno ustrezne prijave koordinator odda v ocenjevanje zunanjim ocenjevalcem. Zunanji ocenjevalci prijave ocenijo in ocene skupaj s komentarji pošljejo koordinatorju.

Koordinator zbere ocene in pripravi gradiva za sestanek ocenjevalcev. Na tem sestanku ocenjevalci predstavijo svojo oceno in pripravijo razvrstitveni seznam prijav, če med ocenami ni večjih odstopanj. Za predloge, ki so jih ocenjevalci ocenili različno, kar pomeni, da je večje razhajanje med ocenami, koordinator določi dodatnega ocenjevalca. Predlog razvrstitvenega seznama prijav potem obravnava in določi Programski svet Leonardo da Vinci. Programski svet določi končni seznam odobrenih in zavrjenih projektov, vključno s seznamom kandidatov za mobilnost in projekti, uvrščenimi na čakalno listo. Seznam odobrenih projektov se javno objavi na spletni strani Centra.

Koordinator pošlje prijaviteljem, katerih prijave so zavrjene, obvestilo o zavrnitvi, ki vsebuje sklep, razlago izbirnega postopka in/ali mnenje o konkretni prijavi z morebitnimi nasveti za izboljšanje prošnje. Prijaviteljem, katerih prijave so bile odobrene, koordinator pošlje

obvestilo o odobritvi, ki vsebuje sklep, zahtevek za potrditveno pismo in prošnjo za dodatne podatke, ki so potrebni za pripravo pogodb. Ko je pogodba med pogodbenikom in Centrom sklenjena, Center vsebinsko in finančno spremlja izvajanje posameznega projekta ter pregleduje in potrjuje poročila pogodbenika.

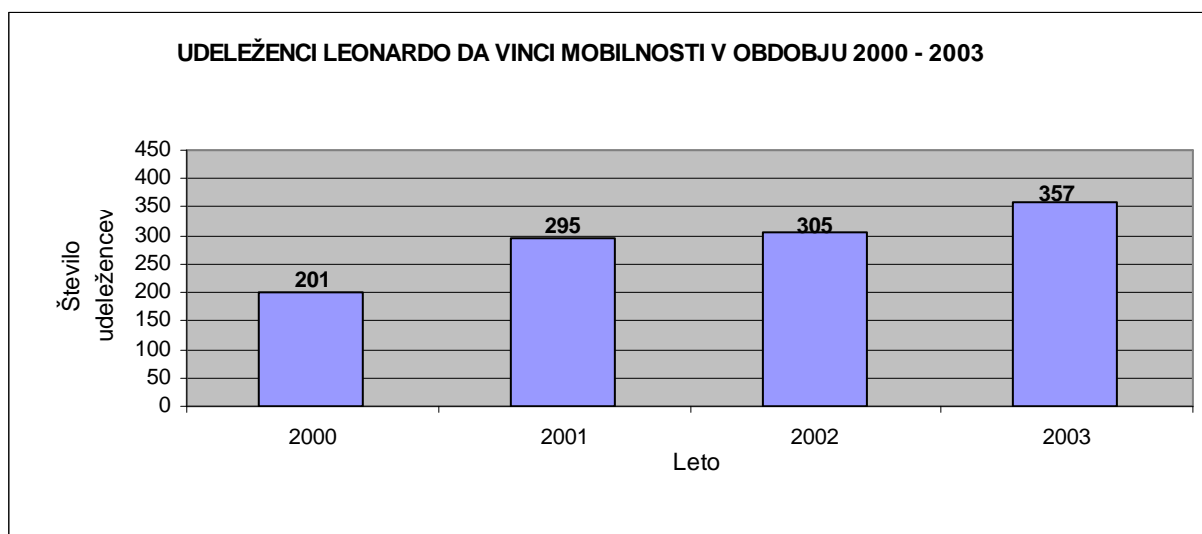
Pogodbeniki Centru oziroma koordinatorju za posamezno akcijo oziroma program v predpisanih rokih poročajo o izvajanju pogodbenih obveznosti in ga obveščajo o morebitnih težavah. Pregled in analizo splošnega dela ter vsebine poročila opravi koordinator in odda poročilo v dodatni finančni pregled koordinatorju, odgovornemu za finance. Pogodbenika se obvesti o ugotovitvah.

Na podlagi pravil Evropske unije in v skladu s pogodbami med Evropsko komisijo in Centrom o izvajanju programa mobilnosti, koordinator za mobilnost in koordinator, odgovoren za finance, opravita spremljanje (monitoring) izvajanja določnega odstotka odobrenih projektov. Ugotovitve skupaj zapišeta in z njimi seznanita nosilca projekta.

Vodenje pogodbe preide v zaključno fazo, ko preteče pogodbeni rok. Pogodbenik mora poslati končno vsebinsko in finančno poročilo. Pogodba je zaključena, ko so izpolnjene vse pogodbene obveznosti, ko je končno poročilo ocenjeno pozitivno in so poravnane vse finančne obveznosti. V času trajanja posameznega projekta, ter še pet let po njegovem uradnem zaključku, lahko oseba, ki je na Centru odgovorna za nadzor, Ministrstvo za finance, Urad za nadzor proračuna, Računsko sodišče Republike Slovenije ter pristojni in pooblaščen organi Evropske unije, opravijo nadzor.

4.4 Rezultati podprograma Mobilnosti v Sloveniji

Slika 3: Grafični prikaz števila udeležencev v projektih mobilnosti programa Leonardo da Vinci v letih od 1999 do 2002

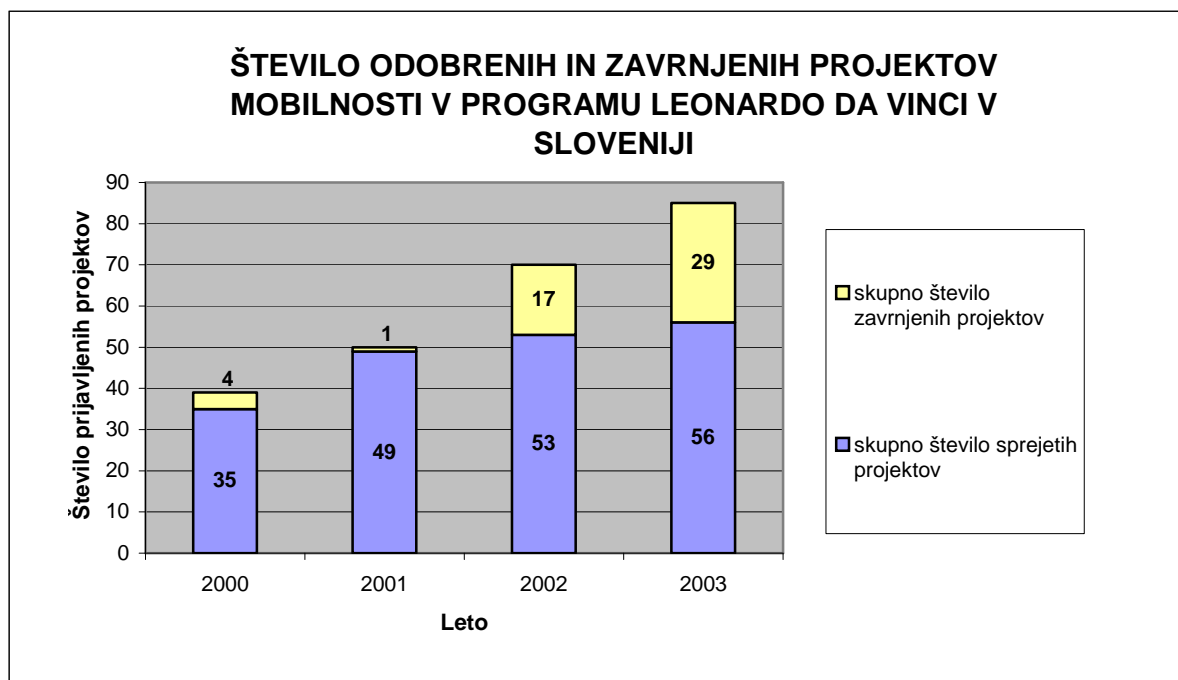

Vir: Interno gradivo Centra za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (pogodbe za izvajanje decentraliziranih akcij), 2004.

V Sloveniji je, na podlagi slik 3, 4 in 5, razvidno, da je zanimanje za projekte mobilnosti vsako leto večje in tak trend se pričakuje tudi v prihodnje. To se vidi tudi po številu prijavljenih projektov. Žal je zaradi omejenih sredstev tudi število zavrženih projektov vse več. Center spodbuja tudi tiste organizacije, ki pri prijavi ne uspejo, da svoj projekt kvalitetno izboljšajo in se znova prijavijo na razpis. Tudi po ciljnih skupinah raste zanimanje približno enakomerno.

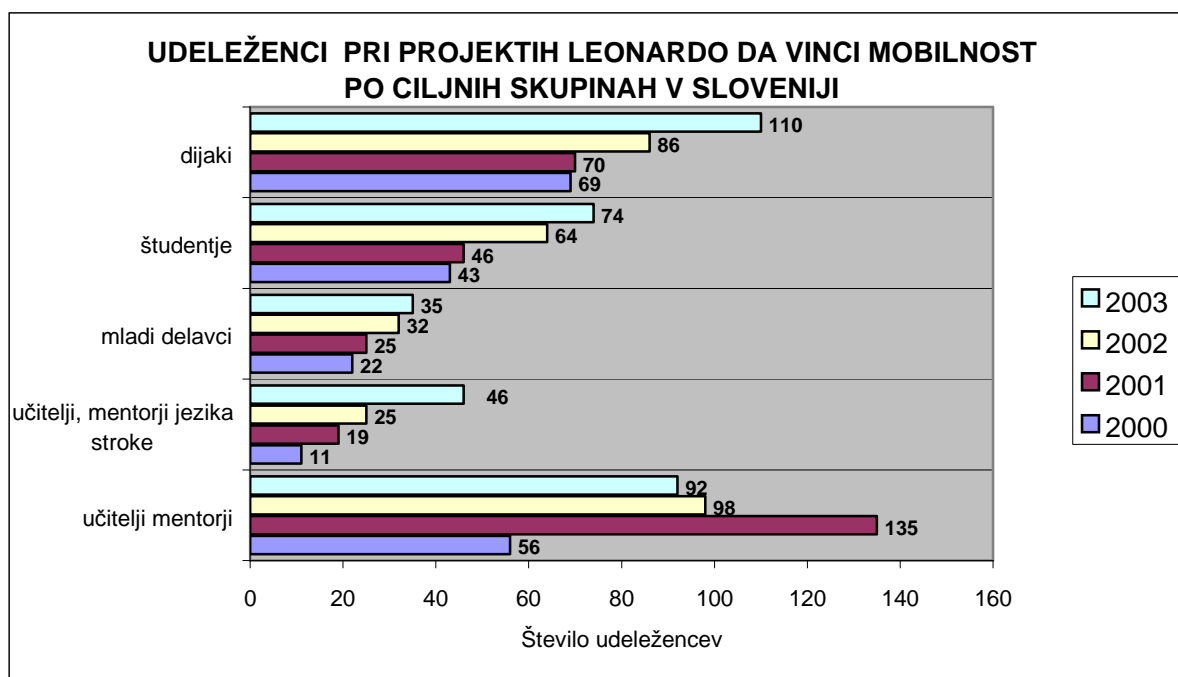
Pri srednjih šolah daje Center še posebno pozornost novim šolam, ki se prijavijo na razpis. Zanimivo je tudi, da se na razpis prijavljajo šole z različnega področja poklicnega izobraževanja. Vse več poklicnih šol išče mednarodno sodelovanje in projektno delo. Pri študentih se je Center odločil, da bo namesto individualnih prijav, malo bolj podpiral večje skupinske prijave s strani študentskih organizacij, saj se kot organizacije lahko prijavijo na razpis. Pri mladih delavcih je bila opravljena raziskava, pri kateri je bilo ugotovljeno, da ta ciljna skupina zelo težko dobi zaposlitev. Projekt mobilnosti jim ponuja, da s pridobitvijo izkušenj v tujini povečajo možnost zaposljivosti in hkrati znanje tujega jezika.

Slika 4: Grafični prikaz števila sprejetih oz. zavrženih projektov mobilnosti v programu Leonardo da Vinci v letih od 2000 do 2003 v Sloveniji

Vir: Interno gradivo Centra za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (pogodbe za izvajanje decentraliziranih akcij), 2004.

Slika 5: Grafični prikaz števila udeležencev v projektih mobilnosti programa Leonardo da Vinci v letih od 2000 do 2003 po ciljnih skupinah v Sloveniji

Vir: Interno gradivo Centra za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (pogodbe za izvajanje decentraliziranih akcij), 2004.

5 PROJEKT V PODPROGRAMU MOBILNOST

Program Leonardo da Vinci tako v svojih projektih mobilnosti spodbuja pridobivanje novih poklicnih znanj in spretnosti, izboljšanje jezikovnega znanja, spodbuja vseživljenjsko učenje, zagotavlja enake možnosti žensk in moških ter podpira vključevanje najbolj ranljivih udeležencev na trg dela (invalidov, nezaposlenih, starejših brezposelnih in drugih). Eden izmed glavnih ciljev in poudarkov programa Leonardo da Vinci je vključevanje malih in srednjih podjetij ter obrtne industrije v projektih programa.

Projekti mobilnosti so namenjeni posameznikom, ki v tujini pridobivajo nova poklicna in strokovna znanja in izkušnje. Od ciljne skupine je potem odvisno trajanje praktičnega dela v tujini in višina sofinanciranja. Program sofinancira stroške poti, zavarovanja, bivanja in morebitne jezikovne, pedagoške ali kulturne priprave. Posebna pomoč je namenjena udeležencem s posebnimi potrebami in malim ter srednjim podjetjem, ki prvič prijavljajo projekt mobilnosti.

5.1 Priprava in izvedba projekta

Projekt mobilnosti bi lahko razdelili v tri faze: faza priprave projekta, faza izvajanja projekta in faza po končanem projektu.

5.1.1 Priprava projekta

Preden se organizacija odloči za projekt, se mora vprašati, zakaj iti v projekt mobilnosti.

Navajam nekaj razlogov, zakaj naj bi se organizacija odločila za projekt mobilnosti:

- da se tistim, ki se usposablajo in tistim, ki nekoga učijo, omogoči izkušnja življenja, usposabljanja in dela v tujini,
- da se zagotovi kakovostna, koristna izkušnja v tujini, ki se udeležencu prizna,
- da se spodbuja pridobivanje k razvoju poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja,
- da se usposabljanje naredi bolj transparentno in mednarodno primerljivo,
- da se spodbuja nastanke novih partnerjev in mrež na lokalnem, regionalnem, nacionalnem in mednarodnem nivoju,
- da se poveča vključenost podjetij v poklicnem izobraževanju in njihovo sodelovanje pri praktičnem izobraževanju in s tem posledično priznavanje dodane vrednosti, ki jo predstavlja mobilnost za delovno silo prihodnosti,
- da se zagotovi usposabljanje, ki temelji na potrebah podjetij, gospodarstva,
- da se s pridobivanjem novih znanj in izkušenj doda vrednost obstoječim poklicnim kvalifikacijam, še posebej s sposobnostjo izvajanja delovnih nalog v tujem kulturnem in jezikovnem okolju,
- da se identificira obstoječe ovire mobilnosti in jih skuša odpraviti.

Ko se organizacija odloči, da bo sodelovala pri projektu, je potrebno določiti koordinatorja projekta in definirati vloge vseh sodelujočih v projektu. V tej fazi je potrebno poiskati partnerske organizacije v tujini in se z njimi dogovoriti o vsebini praktičnega usposabljanja udeležencev. Po dogovoru je potrebno pregledati projektno dokumentacijo in pripraviti projekt (prijavnico).

Fizične osebe ne morejo biti nosilke projekta, oz. ga ne morejo prijaviti. Isto pravilo velja za morebitno organizacijo koordinatorico in vse partnerje, vključene v projekt. Predlog projekta mora izpolnjevati vsaj enega izmed ciljev programa, navedenih v 2. členu Sklepa Sveta (Council Decision of 26 April 1999). Sredstva, dodeljena projektu, so upravičena le znotraj obdobja, določenega v pogodbi med nosilcem projekta in Centrom.

Pri projektu mednarodnih namestitev je pomembno, da organizacija prepozna potrebe udeležencev glede na njihovo usposabljanje in njihove (poklicne, jezikovne in osebne) sposobnosti. Pri mednarodnih izmenjavah pa je pomembno prepoznati potrebe udeležencev v smislu stalnega poklicnega izobraževanja in v luči vseživljenjskega izobraževanja in usposabljanja.

Dodana vrednost projekta mednarodne mobilnosti je lahko prikazana skozi številne aktivnosti, vključno z odkritjem novih tehnik, novih področij izkušenj in kreiranju novih možnosti za zaposlitev. Glede na nov strateški pristop k vseživljenjskemu učenju, morajo biti vsi predlogi projektov mobilnosti v skladu z eno izmed treh prioritiet razpisa Evropske komisije.

Iskanje partnerjev. Pri iskanju partnerjev imajo potencialni prijavitelji več možnosti. Prva od možnosti je, da potencialni partnerji že obstajajo (kot npr. posledica preteklega sodelovanja). Druga možnost je, da mora v primeru, ko organizacija še nima potencialnega partnerja, mora poiskati organizacijo, ki ima povezavo z lokalnimi, regijskimi, sektorskimi in drugimi organizacijami v državah, ki sodelujejo v programu. In zadnja možnost je ta, da organizacija najde partnerja na spletni strani baze partnerjev⁶. V tej bazi lahko organizacija partnerje išče ali pa se vanjo vnese in jih tuji partnerji na ta način najdejo. Nacionalna agencija pomaga organizacijam tudi pri ostalih načinih iskanja partnerjev, v kolikor jih še nimajo.

Partnerstvo (vključno z nosilcem projekta) mora obsegati najmanj dve državi, ki sodelujeta v programu, izmed katerih je vsaj ena država članica Evropske unije. Zaželeno pa je, da v projektu sodeluje večje število partnerjev.

Izbor udeležencev. Partnerji v projektih mobilnosti morajo oblikovati svoj sistem izbire udeležencev z uporabo skupnih imenovalcev, ki zagotavljajo izpolnjevanje potreb in pričakovanj vseh, ki sodelujejo v projektu.

---

⁶ <http://leonardo.cec.eu.int/psd/>.

Vedno pa je potrebno upoštevati določene faktorje, kot so:

- potrebe/zahteve organizacije, ki je nosilka projekta (iskanje zunanje javne ali privatne pomoči, posebne akcije za pripravo, razvoj in izvajanje projekta, informiranje in osveščanje vseh partnerjev v projektu),
- potrebe/zahteve organizacije gostiteljice v smislu zastavljenih ciljev, kot so: konkurenčnost/raziskovanje ter prilagajanje njihovi strukturi (mogoče je potrebno določiti osebe, ki bodo nadzorovale udeležence, usposobiti te ljudi, zagotoviti materiale in finančna sredstva...itd.),
- potrebe/zahteve organizacije, ki pošilja udeležence na usposabljanje (usposabljanje spremeljevalcev, določitev in usposabljanje oseb, ki bodo udeležence jezikovno ali kulturno usposobile, širjenje informacij do potencialnih udeležencev o možnostih, ki jih nudi projekt...itd.),
- potrebe/zahteve udeležencev (mednarodne strokovne izkušnje, ki jim bodo omogočile, da z usposabljanjem pridobijo kar največ; priznavanje kvalifikacij, ustrezna jezikovna in kulturna priprava...itd.).

5.1.2 Izvajanje projekta

Fazo izvajanje projekta lahko razdelimo na naslednje podfaze:

- priprava udeležencev (jezikovna, kulturna, strokovna),
- določitev mentorja udeležencem,
- administrativno vodenje projekta (zavarovanje, namestitve udeležencev),
- finančno vodenje projekta,
- pogodba z udeleženci in partnersko organizacijo,
- praktično usposabljanje udeležencev v tujini,
- sprotne evalvacije projekta.

Priprava udeležencev. Priprave se začnejo že z izbiro udeležencev in pripravo izobraževalnega programa v sodelovanju s partnerjem. Ob pripravi prijavnice se udeleženci seznanijo s strokovno literaturo in osnovnimi informacijami o destinaciji.

Jezikovna priprava se sestoji iz kakršnegakoli jezikovnega usposabljanja udeležencev, ki je potrebno za uspešno usposabljanje v tujini. Jezikovno usposabljanje je osredotočeno na uporabo tujega jezika v stroki, ki jo bo udeleženec spoznaval na usposabljanju v tujini. Jezikovna priprava se lahko izvaja pred ali med trajanjem namestitve in se lahko, v kolikor poteka pred samo namestitvijo, izvaja doma ali v državi, kjer poteka namestitve.

Pri **kulturni pripravi** gre za zbiranje in distribucijo uporabnih informacij o državi in/ali regiji, kjer poteka namestitve (časopisi, revije, avdiovizualni pripomočki...itd.). Udeleženci se morajo seznaniti z deželo, kamor odhajajo, da bodo razumeli način življenja in se bodo lahko prilagodili novemu ekonomskemu, socialnemu in kulturnemu okolju.

Udeleženci lahko aktivno sodelujejo pri internem izobraževanju, na katerem razpravljajo o aktualnih strokovnih temah, uskladili svoja pričakovanja, preučili področja, ki bi zahtevala večjo pozornost. Namen priprave je, da se celostno organizira, definira in pripravi naloge in aktivnosti, ki jih bodo udeleženci izvedli. Glede na to, da je pedagoška, kulturna in jezikovna priprava ključ do uspešnih mobilnostnih aktivnosti, je potrebno zagotoviti, da je ta priprava ustrezne kvalitete.

Določitev mentorja udeležencem. Mentorstvo opravljajo strokovnjaki partnerskih podjetij. Delovni program in napredek udeležencev je nadziran s strani odgovorne osebe partnerskega podjetja. Po določenem času usposabljanja udeležencev je organiziran sestanek skupaj z mentorjem in tutorji, na katerem so predstavljeni vmesni rezultati usposabljanja, določene morebitne dodatne naloge ali spremembe programa. Skupaj je ovrednoteno usposabljanje, njegov potek in doseg pričakovanih rezultatov. Poleg tega potekajo tudi tedenski sestanki, namenjeni pregledu načrtanih aktivnosti, ustreznosti vsebine usposabljanja in časovnega okvira, morebitne spremembe in dopolnitve programa usposabljanja.

Novo pridobljena znanja in spretnosti se bodo potrdila s certifikatom, ki ga bo udeležencem izdalo partnersko podjetje. Certifikat lahko velja kot potrdilo strokovne usposobljenosti na določenem področju.

Sprotna evalvacija projekta. Evalvacija pomeni več kot le ocenjevanje zaključenega programa namestitve/izmenjave. Vključevati mora tudi načine spodbujanja razvoja vseh vidikov projektov mobilnosti z namenom, zagotavljati razvoj nadaljnjih programov in izboljšati njihovo kvaliteto.

Evalvacija sestoji iz treh glavnih ciljev: ocene razlik med zastavljenimi cilji in doseženimi rezultati, določevanja ustreznosti uporabljenih načinov in določevanja, ali je smiselno nadaljevati z mobilnostnimi aktivnostmi. Izvaja se lahko med izvajanjem programa, ob koncu programa ali najkasneje pred nadaljnjim izvajanjem mobilnostnih akcij. Poleg priprave in razvoja programa mora ocenjevanje pokrivati tudi vse probleme, ki pri tem nastanejo, in ki pogosto sodijo v eno izmed naslednjih kategorij:

- ujemanje potreb in pričakovanj nosilca projekta, organizacije, ki pošilja udeležence na izmenjavo ter organizacijo, ki te udeležence sprejme,
- znanje partnerjev v projektu,
- jezikovni problemi,
- družbeni in kulturni okvir projektov mobilnosti,
- različne stopnje motiviranosti,
- odnos do problemov, ki nastanejo v času izvajanja projekta,
- dvomov o ekipi, ki vodi ali spremlja projekt.

Projekt se vrednoti skozi njegovo izvajanje; sprotna, vsakodnevna evalvacija poteka s strani tutorja z razgovori in revizijo opravljenega dela udeleženca, predvsem v luči zastavljenih ciljev, rezultatov in dejanske realizacije in usklajenosti s praktičnim usposabljanjem. Rezultati

se tedensko predstavijo; udeleženci vodijo tudi t.i. dnevnik izobraževanja, ki ga pregledujeta mentor in tutor, po končanem usposabljanju pa ovrednotita in potrdita.

5.1.3 Faza po končanem projektu

To fazo lahko razdelimo na naslednje podfaze:

- poročanje udeležencev,
- poročilo organizacije prejemnice udeležencev,
- poročilo nosilca projekta,
- končna evalvacija projekta,
- širjenje rezultatov projektov (diseminacija),
- priznavanje novo pridobljenih znanj in spretnosti.

Diseminacija. Po končanem uposabljanju udeležencev je lahko pripravljena strokovna predstavitev skupnega projekta, lahko tudi tiskovna konferenca za širšo javnost. Prispevki udeležencev se zberejo v priročnik oz. zloženko, ki ima predvsem izobraževalni namen. Novo pridobljena znanja in spretnosti bodo posredovana tudi drugim v organizaciji in izven nje. O projektu bo organizacija pripravila informacije tudi na svoji spletni strani, prav tako pa bo širil informacije tudi partner v svojem okolju preko člankov v časopisu in spletnih straneh.

Finančna pogodba, ki jo podpiše nosilec projekta namestitev oziroma izmenjav določa, da niti nosilec projekta niti njegovi partnerji ne smejo tržiti projekta, produkta, dokumentov, materialov, publikacij, programske opreme, izobraževalne pomoči oziroma kateregakoli drugega predmeta ali stvari, ki je nastala s pomočjo sofinanciranja Evropske skupnosti v okviru izvajanja te pogodbe, ne da bi si v ta namen predhodno zagotovili pismeno pooblastilo Evropske komisije.

Nosilec projekta ali partner lahko za to zaprosi Evropsko komisijo s pomočjo posebnega obrazca, ki je na voljo na spletnih straneh Evropske komisije. Evropska komisija bo opravila evalvacijo, ko bo prejela ustrezne informacije o tržnem planu ter potrdila partnerjev o intelektualni lastnini in distribucijski pravici ter v primeru pozitivnega odgovora izdala potrdilo v obliki podaljšanja oziroma razširjenja obstoječe pogodbe.

Končna evalvacija. Postopek evalvacije je eden najpomembnejših ciklov projekta, saj omogoča zagotavljanje napredka ter kvalitativno in kvantitativno analizo rezultatov, ki so doseženi, in sicer v razmerju glede na zastavljene cilje in uporabljene vire za doseganje teh rezultatov glede na pripravljen razrez stroškov.

Glavna orodja za evalvacijo so vmesna in končna poročila. Vmesna in končna poročila morajo nuditi realno sliko projekta. Nosilec projekta naj bi zato natančno prebral model poročila, ki ga bo prejel ob podpisu pogodbe, da je seznanjen z vsebino in se zaveda finančnih in računovodskih podatkov, ki jih potrebuje za to poročilo.

Namen vmesnega poročila, je prikazati realno stanje projekta; vključuje končni seznam namestitev/izmenjav, ki se bodo dejansko izvedle v času trajanja projekta ter končni seznam dejanskih partnerjev v projektu in finančno situacijo na polovici izvajanja projekta. Če pride do kakršnihkoli posebnih težav ali problemov v tem prvem obdobju, je to potrebno poudariti v vmesnem poročilu. Tako se bo lahko poiskalo takšne ustrezne rešitve, da bodo glavni cilji projekta kljub temu doseženi v čim večji meri.

Namen končnega poročila je, oceniti celotni projekt namestitev oziroma izmenjav, zato mora biti projekt zaključen, preden je končno poročilo oddano, da je lahko v njem dejansko opisan celoten projekt.

Dober projekt mobilnosti tako zajema:

- jasno definirane potrebe, cilje in rezultate projekta,
- dobro pripravo udeležencev na delo in življenje v tuji državi,
- ustrezno izbiro partnerske organizacije v tujini; glede na znanja, spretnosti in potrebe udeleženca,
- dobro vodenje projekta, vključno s finančnimi in pogodbenimi vidiki,
- evalvacijo rezultatov projekta,
- širjenje informacij o projektu v lokalnem, nacionalnem in širšem okolju.

Vse faze projekta so na konkretnem primeru opisane v prilogi.

5.2 Vodenje projekta

Administrativno vodenje projekta. Nosilec projekta mora preveriti, da so zajamčene vse odgovornosti in zagotoviti, da imajo vsi udeleženci, kjer je to potrebno, zagotovljene naslednje tipe zavarovanj: zavarovanje za primer osebne odgovornosti (ki krije škodo, ki jih povzroči udeleženec), zdravstveno/nezgodno zavarovanje (v primeru, da udeleženec nima osebne ali privatne zdravstvene zavarovalne police), zavarovanje za primer smrti/invalidnosti, zavarovanje zakonskega varstva (v primeru pravnih postopkov). Nosilec projekta in vse partnerske organizacije morajo storiti vse potrebno za medsebojno pomoč pri izvajanju projekta in za zagotavljanje izvajanja zastavljenih ciljev.

Finančno vodenje projekta. Za finančno vodenje veljajo neke posebnosti. Tako mora organizacija, ki sodeluje pri projektu mobilnosti, oblikovati analitičen računovodski sistem oziroma ustrezen interni sistem, ki omogoča, da se identificira vire financiranja projekta in porabo sredstev za izvajanje projekta, do katere je prišlo v okviru časa trajanja projekta. V idealnem primeru naj bi oseba, ki vodi projekt, ne bila ista, kot oseba, ki je odgovorna za finančno vodenje.

Bančni račun, kamor bodo nakazana finančna sredstva programa Leonardo da Vinci, mora biti odprt posebej za projekt. Bančni račun mora biti odprt v evrih, kjerkoli je to mogoče. Glede na to, da bodo vsote, navedene v poročilu, morale biti izražene v evrih, mora pogodbenik preračunati številne menjalne tečaje. Menjalni tečaji, ki bodo navedeni v poročilu, bodo temeljili na tečajih za bančna nakazila.

Projekti mobilnosti omogočajo finančno podporo pri vodenju in spremljanju projektov ter predstavljajo prispevek k stroškom mobilnosti udeležencev. Ti zajemajo potne stroške, bivanje, zavarovanje in jezikovno ali kulturno pripravo.

Določeni tipi stroškov veljajo v vseh primerih za neupravičene, in sicer:

- stroški, ki nastanejo zaradi gibanja med državami, ki niso članice programa Leonardo da Vinci,
- potni stroški v državi, ki niso članice programa Leonardo da Vinci,
- stroški, ki nastanejo izven obdobja trajanja projekta, ki je določen s pogodbo,
- stroški, ki niso neposredno povezani s projektom,
- stroški, ki v tem tipu projekta niso upravičeni,
- stroški, ki se nanašajo na aktivnosti, ki so že bile financirane s strani drugih virov skupnosti (komplementarno financiranje mora biti še posebej upravičeno in razjasnjeno),
- bančni stroški in obresti na posojila.

Parametre financiranja je določila Evropska komisija, vendar se višina finančne podpore spreminja v skladu z nacionalnimi kriteriji. Finančna sredstva, ki so dodeljena nosilcem projekta za financiranje mobilnosti, se smatrajo kot sofinanciranje. Stroški, ki jih ne pokrivajo sredstva Evropske unije v okviru programa Leonardo da Vinci, morajo biti pokriti iz drugih virov⁷.

Dvojno financiranje⁸ je prepovedano. Program tudi ne spodbuja dodeljevanja finančnega prispevka istim udeležencem, ki se pojavljajo znotraj različnih projektov programa Leonardo da Vinci.

Finančna sredstva za udeležence namestitev/izmenjav so sestavljena iz treh delov:

- osnovnih sredstev za bivanje,
- potnih stroškov,
- stroškov zavarovanja.

Finančna sredstva, ki jih Evropska komisija dodeli mednarodnim projektom namestitev/izmenjav ne smejo preseči 5000 evrov na udeleženca namestitve ali izmenjave za maksimalen čas trajanja. Ta vsota se lahko poveča v primeru, da gre za udeležence s posebnimi potrebami (invalidi...).

---

⁷ To so lahko zasebna ali javna sredstva, sredstva partnerstva ali kombinacija vseh omenjenih.

⁸ To je financiranje za isti projekt iz dveh virov Evropske unije.

V primeru, ko udeleženci namestitvev oz. izmenjav potrebujejo spremstvo oseb (npr. v primeru mladoletnikov; oseb, ki potrebujejo posebno zdravniško varstvo; oseb, ki so fizično ali senzorično prizadeti...itd.), so le-ti upravičeni do enake finančne podpore kot udeleženci v skupini, ki jo spremljajo. Izjema pri tem so projekti mobilnosti, ki vključujejo invalidne udeležence. V tem primeru finančna podpora spremljevalca ne more preseči vrednosti 5000 evrov na namestitev oziroma izmenjavo za maksimalen čas trajanja.

Stroški bivanja. Stroški bivanja so v vseh primerih nakazani udeležencem v obliki bančnega nakazila. Nacionalna agencija določi višino stroškov bivanja, do katerih so udeleženci za določen čas trajanja namestitve/izmenjave upravičeni s strani programa Leonardo da Vinci.

Potni stroški. Upravičeni so le potni stroški, ki so neposredno povezani z aktivnostmi, ki so bile določene v okviru predloženega in sprejetega projekta. Ti stroški morajo biti jasni in dokazani v končnem finančnem poročilu in morajo biti v skladu s časom trajanja projekta. Udeleženci morajo uporabljati najbolj ekonomično obliko potovanja, npr. uporabljati morajo APEX letalske karte ter izkoristiti možnosti popustov. Upravičeni so le stroški ene same povratne vozovnice na udeleženca namestitve / izmenjave. V projektih, v katerih so dovoljene spremljevalne osebe, so upravičeni tudi potni stroški spremljevalnih oseb. Potni stroški morajo temeljiti na dejanski porabi (dejanskih stroških), ki jih dokažejo z ustreznimi dokumenti (računi).

Stroški zavarovanj. Vsaka organizacija, ki bo prejela finančno podporo za projekt mobilnosti, poskrbi za zavarovanje udeležencev, in sicer za primer:

- civilne odgovornosti, ki krije stroške škode, ki jo lahko povzročijo udeleženci,
- zdravstveno/nezgodno/invalidno zavarovanje,
- pomoč/repatriacija.

Za ta tri področja naj bi najprej ugotovili, ali imajo udeleženci možnost, da sklenejo tovrstno zavarovanje za tujino doma. Poleg tega se mora nosilec projekta prepričati, ali ima organizacija, ki sprejme udeležence, urejeno zavarovanje za udeležence namestitve/izmenjave.

Do deset odstotkov sredstev, namenjenih posameznemu projektu, se lahko porabi za pomoč prijaviteljem projekta, ki prihajajo s strani malih in srednjih podjetij, da pripravijo svojo prvo prijavo na projekt, ali pa kot pomoč nosilcem projektov namestitvev za pripravo udeležencev.

Stroški vodenja in spremljanja projekta. Ta sredstva naj bi sofinancirala organizacijo in spremljanje/evalvacijo projekta, potne stroške in stroške bivanja za nosilca projekta in/ali partnerje za kakršnekoli pripravljalne ali spremljevalne obiske, kot tudi za stroške telefona, faksa in fotokopiranja. Nosilec projekta bo imel na podlagi dogovora z drugimi partnerji možnost delitve stroškov vodenja, ki so mu bila dodeljena s tistimi organizacijami, ki dejansko nosijo stroške.

Za lažje vodenje projektov mobilnosti je potrebno jasno opisati različne stopnje projekta in njihovo vsebino. Partnerjem v projektu so z različnimi dogovori dodeljene različne vloge v fazah projekta. Tudi s tega vidika je potrebno razložiti faze v projektu. Za vodenje projekta so sporazumi zelo pomembni. Ti sporazumi so: partnerski sporazum, posamezne pogodbe z udeleženci, pogodba med organizacijo pošiljateljico, organizacijo prejemnico in udeležencem.

V partnerskem sporazumu so zajete vloge vseh posameznih partnerjev v pedagoškem smislu in praktični dejavniki, ki lahko oblikujejo način, po katerem je izvedena namestitvev ali izmenjava. Pri tem sporazumu je potrebno podrobno razložiti način delitve odgovornosti in finančnih dogovorov med organizacijami. Razložiti je potrebno tudi, kakšen je bil dogovor s partnerji glede prenosa sredstev od organizacije k udeležencem.

Pogodbe s posameznimi udeleženci morajo biti v skladu s cilji in kriteriji usposabljanja vsakega udeleženca in njegovimi sposobnostmi. Dogovori vsebujejo potrebne predpostavke o spremljanju in pedagoškem nadzoru udeležencev in klavzulo o morebitni spremembi programa usposabljanja, ki bi bila v luči evalvacije. Pogodba tudi prikazuje način, po katerem so bila sredstva nakazana udeležence, oz. kako so bila izvedena plačila bivanja.

Evropska komisija pa je naredila tudi model pogodbe, ki jo podpišejo organizacija pošiljateljica, organizacija prejemnica in udeleženec. Del vodenja projekta je tudi ureditev potovanja, zavarovanja udeležencev, nezgodnega zavarovanja udeležencev in zavarovanje proti povzročitvi škode. Seznaniti se je potrebno tudi z morebitnimi formalnimi zadevami, ki jih je potrebno urediti pri vstopu v posamezne države prejemnice (potni list, viza, dovoljenje za delo).

5.3 Spremljanje poteka izvajanja in finančna kontrola projektov s strani Centra za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja

5.3.1 Spremljanje poteka izvajanja projektov

Projekti mobilnosti morajo biti v skladu s predvidenim planom in financiranjem. Prispevek partnerjev mora biti ustrezen. S tem namenom poteka spremljanje izvajanja projektov. V primeru ugotovljenih nepravilnosti ali zamud ima pogodbenik možnost, da stvari uredi pred iztekom pogodbe in se s tem izogne vračilu sredstev. Ko je projekt končan, je potrebno narediti analizo in ocenitev rezultatov.

Nadzoru nad potekom projekta je potrebno posvetiti posebno pozornost. Mnogokrat pogodbeniki delajo napake zaradi lastne nevednosti ali nejasnih pravil. Posvetovanje z Nacionalno agencijo ali Evropsko komisijo lahko te dvome odpravi. Predstavniki Nacionalne agencije opravijo informacijsko-nadzorne obiske pri pogodbenikih nekajkrat letno, kar tudi predvidijo v delovnem planu. Ob takem obisku lahko predstavnik Nacionalne agencije preveri

pravilnost postopkov, finančno dokumentacijo in, ali so akcije v skladu s predvidenim planom dela. Zgodnje odkrivanje napak in njihovo odpravljanje pripomore k uspešni izvedbi projekta.

5.3.2 Finančna kontrola

Revizija. Po zaključku projekta pošlje pogodbenik Nacionalni agenciji končno vsebinsko in finančno poročilo. Potrditev obeh poročil je podlaga za končno izplačilo sredstev. Pogodbe o vodenju decentraliziranih akcij določajo, da mora Nacionalna agencija pregledati določen odstotek končnih poročil na podlagi naključno izbranih pogodb. Nacionalna agencija lahko opravi pregled na podlagi poslanih dokumentov (in-depth) ali na licu mesta (in situ).

Pri reviziji nosilec projekta zagotovi vso originalno dokumentacijo, ki jo bo želela pregledati revizijska komisija, in če je potrebno, stopi v kontakt s svojimi partnerji in udeleženci v projektu, da zagotovi manjkajoče dokumente. Revizija se ne nanaša le na porabo, ki je nastala na strani nosilca projekta, temveč na stroške, ki so nastali v okviru celotnega partnerstva. Pregled Nacionalna agencija opravi po prejemu končnega poročila, lahko pa tudi po prejemu vmesnega poročila, če obstaja sum, da projekt ne poteka tako, kot je bilo predvideno.

Namen revizije je dvojen: zagotovi, da so finančna poročila, ki so predložena za plačilo projekta v skladu z računovodskim poslovanjem nosilca projekta, da so sredstva Evropske skupnosti porabljena v skladu s pogodbo in njenimi aneksi ter da so bili doseženi in realizirani cilji programa Leonardo da Vinci. Pregled pri pogodbeniku ponavadi opravi pooblaščen revizor, pri manjših projektih tudi predstavnik Nacionalne agencije.

Nosilci projektov mobilnosti morajo z računi dokazovati stroške poti, zavarovanja in morebitne jezikovne/kulturne/pedagoške priprave udeležencev. Dokazila o izvajanju projekta morajo biti originalna in morajo biti datirana. Vsa dokazila morajo biti izdana s strani tretje stranke in ne interno oblikovana. Nosilec projekta mora torej revizorjem predložiti vsa bančna dokazila, vključno s tistimi, ki se nanašajo na obresti, ki so nastale na osnovi sredstev programa Leonardo da Vinci. Na voljo jim morajo biti tudi računovodske knjige organizacije, ki je nosilka projekta. V primeru ugotovljenih nepravilnosti Nacionalna agencija izda zahtevek za vračilo sredstev, oz. ukrepa v skladu s Splošnimi pogoji, ki so priloga vsake pogodbe.

Glede na izkušnje največje težave pri pogodbenikih povzroča mišljenje, da so to sredstva dotacije in jim poročila pač ni treba napisati. Pogosto tudi ne preberejo navodil za izvedbo, predvsem pri manjših projektih, prav tako ne upoštevajo finančnih okvirov, ki so točno opredeljeni v razdelitvi stroškov ali v dodatkih k pogodbi. Druga pogosta napaka je, da pogodbeniki ne porabijo vseh sredstev, pač pa le tisti del, ki so ga dobili plačanega vnaprej. Porabo je treba dokazati do višine pogodbenega zneska, sicer Nacionalna agencija izplača sredstva le do višine porabljenih sredstev. Vsa sredstva, ki jih pogodbeniki prejmejo, so strogo namenska in jih lahko porabijo le za namene, določene s pogodbo.

6 LEONARDO DA VINCI IN MOBILNOST V PRIHODNOSTI

Spremembe v gospodarskem sistemu in zaposlovanju bodo prisilile izobraževalne sisteme k spremembam. Osnovno vprašanje je, kakšne naj bodo te spremembe in na kakšen način izobraževanje narediti bolj fleksibilno, upoštevajoč pri tem različnost človeških zadev. Glavne spremembe pri prilagajanju izobraževalnega sistema so predvidene na naslednjih področjih (Teaching and learning – Towards the Learning Society, 1995, str. 41-42):

- večja samostojnost udeležencev usposabljanja,
- zavedanje potreb po ocenitvi rezultatov uspešnosti izobraževanja,
- spoznanje, da skupine s posebnimi potrebami potrebujejo posebno pozornost.

V okviru Evropske unije se dogajajo različne izboljšave izobraževalnega sistema. Vsi izobraževalni sistemi težijo k izboljšanju kvalitete, izobraževalnih razmer, zagotavljanju vseživljenjskega učenja in k učinkovitejši porabi sredstev.

Gospodarski in družbeni napredek v zadnjih petindvajsetih letih, je poleg vsega dobrega, prinesel tudi razočaranje, predvsem v obliki brezposelnosti, onesnaženju okolja in izključevanju vse večjega števila ljudi v bogatih državah. Izobraževanje se mora tem spremembam prilagajati, saj je prav izobraževanje v osrčju razvoja posameznika in skupnosti. Noben talent naj ne bo zanemarjen. Misliti je potrebno na otroke, mlade ljudi in na tiste, ki bodo prevzeli naloge od današnje generacije. Evropske komisija je izpostavila potrebo po učeči se družbi. Zasebno in družbeno življenje ponujata priložnosti za učenje in delo, šola pa naj bi vzpodbujala veselje do učenja ter izvajala samostojnost izobraževanja in radovednost duha.

Evropska komisija je novembra 2002 izdala posvetovalni dokument z naslovom *The Future Development of the European Union Education, Training and Youth Programmes after 2006*. V njem ugotavljajo, da podpora izobraževanja, usposabljanja k gospodarskemu uspehu, opremljanja ljudi z znanjem, ki ustreza velikim tehnološkim spremembam in globalizaciji, borbi proti socialni izključenosti in razumevanju medkulturnih razlik, ni bila še nikoli tako pomembna. Glavni princip izobraževanja in usposabljanja je ideja vseživljenjskega izobraževanja. Evropske države so spoznale, kaj vse lahko naredijo skupaj in kaj vse se lahko naučijo druga od druge. Programi Socrates, Tempus, Leonardo da Vinci in Mladina so najpomembnejša sredstva za podporo in promocijo medsebojnega sodelovanja na področju izobraževanja, usposabljanja in mladine v okviru Evropske unije in preko njenih meja. V dokumentu so predstavljena ključna vprašanja o prihodnjih programskih akcijah, ki so razdeljena na področja: vrste aktivnosti, geografsko območje, oblika in organiziranje programov.

Vrste aktivnosti. Na začetku so programi posvečali pozornost mobilnosti – učenju in usposabljanju v tujini, kasneje so razširili svojo dejavnost tudi na medsebojno sodelovanje, projektno delo in na sisteme za izboljšanje formalnega in neformalnega izobraževanja,

mobilnosti in njenega priznavanja. Kasneje se je spekter akcij razširil na dotacije za dodatno podporo mobilnosti in krepitev institucionalnih povezav s poudarkom na njeni kakovosti; podpore mednarodnim projektom in izboljšanju učenja jezikov.

Geografsko območje. Poleg držav članic je predvidena vključitev tudi tretjih držav, to so predvsem države nekdanje Sovjetske zveze, zahodnega Balkana in južnega Mediterana. Nekateri akcije so že zdaj na voljo tudi udeležencem iz Združenih držav Amerike, Kanade in Latinske Amerike. Nova generacija programov naj bi podpirala globljo medkulturno izmenjavo in razumevanje med razvitimi in nerazvitimi državami.

Oblika in organiziranje programov. Tradicionalno so bili izobraževalni programi zasnovani na organiziranju formalnega izobraževanja v izobraževalnem sektorju in na horizontalnih območjih, kot so jeziki in informacijska tehnologija, medtem ko so se usposabljanje in mladinski programi izvajali glede na vrste aktivnosti. Glede na prejšnje izkušnje pri izvajanju programov bo potrebno razširiti izobraževalni pristop na formalno, neformalno in neuradno učenje v različnih sektorjih z namenom, izboljšati možnosti za vseživljensko izobraževanje.

Razvoj politike izobraževanja, usposabljanja in mladine ni odvisen samo od predstavljenih programov, pač pa tudi od družbenega in gospodarskega razvoja Evrope. Na zasedanju Evropskega sveta v Lizboni so udeleženci spoznali, da se Evropska unija sooča z izjemnimi spremembami, ki jih narekujeta globalizacija in na znanju zasnovano gospodarstvo in si zastavili strateški cilj za 2010: *Postati najbolj konkurenčno in dinamično, na znanju zasnovano gospodarstvo na svetu, sposobno trajnostne gospodarske rasti z več in boljšimi delovnimi mesti ter večjo socialno kohezijo.*

Te spremembe niso le silile h korenitim spremembam evropskega gospodarstva, temveč so tudi zastavile izzive pri oblikovanju programov za prenovu socialnega skrbstva in izobraževalnih sistemov. Lizbonski Evropski svet je istočasno opredelil nov pristop političnega usklajevanja, ki velja za področja, kot sta izobraževanje in usposabljanje: gre za 'odprto metodo usklajevanja', katere temeljni namen je doseči večjo stopnjo približevanja pri poglobitvenih ciljih EU, tako da državam članicam pomaga, da postopno oblikujejo lastno politiko na poti do cilja.

To je omogočilo tako začetno spodbudo kot tudi politične mehanizme za pripravo in sprejetje Delovnega programa o ciljih za prihodnost sistemov izobraževanja in usposabljanja 14. februarja 2002. Na stockholmskem zasedanju Evropskega sveta marca 2002 so opredelili tri dolgoročne strateške cilje (Izobraževanje in usposabljanje v Evropi, 2003, str. 7):

- izboljšanje kakovosti ter učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja v Evropski uniji,
- vsem olajšati dostop do izobraževanja in usposabljanja,
- odpiranje sistemov izobraževanja in usposabljanja v širše okolje.

Podrobni delovni program tri dolgoročne strateške cilje razčleni na 13 ciljev in 42 ključnih vprašanj, ki jih je treba rešiti za doseganje zastavljenih nalog ter vključuje širok spekter področij, povezanih z izobraževanjem in usposabljanjem.

Eden izmed teh trinajstih ciljev je tudi povečanje mobilnosti in izmenjav. Evropska unija je na tem področju že vzpostavila trdne temelje. Programi Socrates, Leonardo in Mladina dobro potrjujejo takšno prakso, čeprav konkretne izkušnje kažejo, da so možnosti mobilnosti, kot sredstva na poti do lizbonskih ciljev, še vedno daleč od popolnega udejanjanja. Ključna vprašanja, ki se jih je na tem področju potrebno lotiti, so (Izobraževanje in usposabljanje v Evropi, 2003, str. 28):

- omogočiti najširši dostop do mobilnosti tako posameznikom kot zavodom za izobraževanje in usposabljanje, vključno s tistimi, ki delajo za zapostavljene, tako da se zmanjšajo obstoječe ovire na poti do mobilnosti,
- spremljati obseg, tendence, stopnje udeležbe kot tudi kakovostne vidike tokov mobilnosti v vsej Evropi,
- ovrednotiti in priznavati sposobnosti, pridobljene med mobilnostjo,
- spodbujati prisotnost ter priznavanje evropskega izobraževanja in usposabljanja v svetu, prav tako poudarjati privlačnost evropskih sistemov za študente, akademski kader in raziskovalce iz drugih regij sveta.

Cilji programa Leonardo da Vinci za naslednjo (tretjo) fazo programov so:

- povečati kvantiteto in kvaliteto pri projektih mobilnosti ljudi, ki so vključeni v poklicno izobraževanje in usposabljanje,
- pospešiti razvoj inovativne prakse na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja,
- povečati kvantiteto in kvaliteto pri sodelovanju učiteljev, podjetij, socialnih partnerjev in drugimi,
- povečati transparentnost in prepoznavnost kvalifikacij, pridobljenih na projektih.

Glede podprograma Mobilnost so postavljeni tudi konkretni cilji za obdobje od leta 2007 do leta 2013. Tako je cilj, imeti 150.000 namestitev na leto oz. 19.000 izmenjav na leto do leta 2013. S podaljšanjem trajanja namestitve naj bi bila izmenjava bolj kvalitetna in učinkovita. Kar zadeva postopke pri podprogramu mobilnost je v celoti decentraliziran.

7 SKLEP

V diplomskem delu sem želel predstaviti projekt podprograma Mobilnost v okviru programa Leonardo da Vinci, ki je namenjen poklicnemu izobraževanju in usposabljanju. V ta namen sem na začetku predstavil razvoj programov, ki delujejo na področju izobraževanja in usposabljanja. Predvsem sem se osredotočil na program Leonardo da Vinci, katerega najpomembnejši del je tudi podprogram Mobilnost. V drugem delu pa sem predstavil, kaj mora vsebovati dober projekt, kako se ga vodi, evalvira...itd.

Za začetek je pomembno, da umestimo preučevani program v množico programov Evropske unije. Podprogram Mobilnost je del programa Leonardo da Vinci. Le-ta pa poleg programa Socrates in Mladina predstavlja programe, ki delujejo na področju izobraževanja. Ti programi so nastali kot pomoč Evropski uniji pri izvajanju njene politike na tem področju, ki je bila zapisana v Beli knjigi in poudarja pomembnost izobraževanja za Evropo pri njeni zmožnosti, soočiti se z ostalim svetom.

Bela knjiga je bila odgovor na spremembe, ki so se dogajale v Evropi (internacionalizacija ekonomije, razvoj informacijske tehnologije, tehnološki napredek). Ne gre za model izobraževanja in usposabljanja, saj je za to odgovorna vsaka posamezna država članica, pač pa za smernice, ki naj pripomorejo k temu, da bodo delavci bolj izobraženi in pripravljeni na hitre spremembe.

V nadaljevanju sem na kratko predstavil vse tri programe: Leonardo da Vinci, Socrates in Mladina. Program Socrates deluje na področju formalnega izobraževanja, program Leonardo da Vinci deluje na področju poklicnega izobraževanja in program Mladina na področju mladih. Za izvedbo in koordinacijo programov Leonardo da Vinci in Socrates skrbi Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja. Za program Mladina pa skrbi Urad za mladino. Osnovna naloga Centra je, da uvaja mednarodne aktivnosti s področja izobraževanja in usposabljanja v slovenski prostor pod enakimi pogoji in na enak način kot še ostalih 30 sodelujočih držav. Evropska komisija s Centrom vsako leto sklene pogodbo, ki točno opredeljuje aktivnosti, ki jih bo Nacionalna agencija izvajala za uspešno izvedbo programov.

Nadaljeval sem s konkretno predstavitvijo programa Leonardo da Vinci. Na razpise za ta program se lahko prijavljamo znotraj petih različnih podprogramov: Mobilnost, Pilotski projekti, Jezikovna priznanja in spretnosti, Mednarodne mreže. Glavni cilj programa je, izboljšati spretnosti in usposobljenost mladih, izboljšati kakovost in dostop do poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter promocija in krepitev prispevka poklicnega usposabljanja k procesu inovativnosti s spodbujanjem konkurenčnosti in podjetništva. Glavne ciljne skupine programa so podjetja, socialni partnerji, izobraževalne organizacije, univerze, javna uprava, raziskovalni centri in inštituti.

V obdobju od leta 2001 do leta 2003 je bilo sektorju Izobraževanja, mladina, kultura namenjen slab odstotek celotnega proračuna Evropske unije, od tega je v tem obdobju bila namenjena več kot polovica sredstev samo podsektorju Izobraževanja, usposabljanja in mladina. Sredstva, ki so bila v tem obdobju namenjena programu Leonardo da Vinci, obsegajo slabo tretjino sredstev, ki so bila namenjena podsektorju Izobraževanja in usposabljanja. Podprogram Mobilnost skupaj s Pilotskimi projekti predstavlja najpomembnejši del programa Leonardo da Vinci.

V projektih mobilnosti ločimo dve vrsti aktivnosti: projekte namestitev in projekte izmenjav. Namestitev pomeni obdobje poklicnega usposabljanja in/ali delovne prakse udeleženca v

partnerski organizaciji v drugi sodelujoči državi. Poudarek pri namestitvah je na skladnosti med zahtevanimi cilji usposabljanja udeležencev in profesionalnim okoljem, ki ga nudi organizacija prejemnica. S projekti izmenjav pa naj bi se izdelal okvir, ki bo olajšal prehod znanja, izkušenj in inovativne prakse na področju usposabljanja in menedžmenta človeških virov z ozirom na informacijsko in komunikacijsko tehnologijo. Projekt mobilnosti lahko traja največ dve leti, samo praktično usposabljanje udeležencev pa je odvisno od ciljne skupine. Organizacije, ki sodelujejo v projektih mobilnosti, postajajo bolj odprte za nove ideje, nova partnerstva in sodelovanja. Svoje izkušnje delijo z drugimi, skupaj rešujejo težave in kreirajo nove metode, pripomočke, ki jih uporabljajo pri vsakodnevnem delu. Zaradi mobilnosti postajajo bolj inovativne, bolj konkurenčne in prilagodljive spremembam mednarodnega trga in okolja. Na ta način lahko Evropska unija doseže svoje zastavljene cilje: postati najbolj konkurenčno in dinamično, na znanju zasnovano gospodarstvo na svetu, sposobno trajnostne gospodarske rasti z več in boljšimi delovnimi mesti ter večjo socialno kohezijo.

Za pridobitev sredstev mora biti vsak projekt mobilnosti dobro pripravljen in izveden. Celoten projekt lahko razdelimo na tri faze: faza priprave projekta, faza izvedbe projekta in faza po končanem projektu. Za prvo fazo je pomembna dobra ideja, dober izbor partnerskih organizacij in udeležencev. V fazi izvedbe projekta je potrebno najprej udeležence dobro pripraviti na naloge in aktivnosti, ki jih bodo izvedli. Ker je priprava udeležencev ključ do uspešnih mobilnostnih aktivnosti, je potrebno zagotoviti, da je priprava ustrezne kvalitete. Mentor je odgovorna oseba, ki skrbi za napredek udeležencev. S pomočjo mentorjev se dela sprotna evalvacija projekta, ki je zelo pomemben del te faze. Sprotna evalvacija sestoji iz treh glavnih ciljev: ocene razlik med zastavljenimi cilji in doseženimi rezultati, določevanje ustreznosti uporabljenih načinov in določevanja, ali je smiselno nadaljevati z mobilnostnimi aktivnostmi. Po končanem projektu se odda končno poročilo, katerega namen je, oceniti celotni projekt namestitev oziroma izmenjav, zato mora biti projekt zaključen, preden je končno poročilo oddano, da je lahko v njem dejansko opisan celoten projekt. Končno poročilo je tudi glavno orodje za končno evalvacijo. Po končanem usposabljanju udeležencev je lahko pripravljena strokovna predstavitev skupnega projekta in lahko tudi tiskovna konferenca za širšo javnost. Prispevki udeležencev se zberejo v priročnik oz. zloženko, ki ima predvsem izobraževalni namen. Novo pridobljena znanja in spretnosti bodo posredovana tudi drugim v organizaciji in izven nje.

Ključni del projekta mobilnosti je vodenje projekta, ki ga lahko razdelimo na administrativno vodenje in finančno vodenje. Nosilec projekta in vse partnerske organizacije morajo podvzeti vse potrebno za medsebojno pomoč pri izvajanju projekta in za zagotavljanje izvajanja zastavljenih ciljev. Za vodenje financ pri projektu mobilnosti veljajo neke posebnosti, zato je finančno vodenje projekta še toliko bolj pomembno.

Da gre pri projektu vse po načrtu, skrbi tudi Center, ki z občasno revizijo preveri, ali so bila sredstva Evropske skupnosti v skladu s pogodbo in njenimi aneksi, in ali so bili doseženi in realizirani cilji programa Leonardo da Vinci.

Na zasedanju Evropskega sveta v Lizboni so udeleženci spoznali, da se Evropska unija sooča z izjemnimi spremembami, ki jih narekujejo globalizacija in na znanju zasnovano gospodarstvo in si zastavili strateški cilj za 2010: Postati najbolj konkurenčno in dinamično, na znanju zasnovano gospodarstvo na svetu, sposobno trajnostne gospodarske rasti z več in boljšimi delovnimi mesti ter večjo socialno kohezijo. Na področju izobraževanja in usposabljanja so opredelili strateške cilje, s katerimi bi lahko prišli do lizbonskega cilja. Znotraj podprograma Mobilnosti naj bi se povečalo število in kvaliteta projektov. Potrebno je omogočiti najširši dostop do mobilnosti, tako posameznikom kot zavodom za izobraževanja in usposabljanje, vključno s tistimi, ki delajo za zapostavljene, tako da se zmanjšajo obstoječe ovire na poti do mobilnosti. Spremljati je potrebno obseg, tendence, stopnje udeležbe kot tudi kakovostne vidike tokov mobilnosti v vsej Evropi. In ovrednotiti in priznati sposobnosti, pridobljene med mobilnostjo.

Dober projekt mobilnosti prinese pozitivne učinke ne le udeležencem in podjetju, ampak tudi širšemu okolju; številni projekti mobilnosti, ki so se promovirali v lokalnem okolju oz. regiji, so spodbudili ostale organizacije k prijavi in tako regija postane bolj odprta, aktivna, mobilna!

LITERATURA

1. A new beginning – Leonardo da Vinci, Community vocational training programme, Second phase (2000-2006). Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2001. 15 str.
2. Benko Riana: Oblike pomoči Evropske unije in regionalizem. Evrobilten, Maribor, 1999, 5, str. 5-6.
3. Flander Alenka: Struktura programa Leonardo da Vinci. Spodbude, Ljubljana, 4(2002), 3, str. 18-19.
4. Fontaine Pascal: Evropa v 12 poglavjih. Luxembourg : Evropska komisija, 2003. 62 str.
5. From Rome via Maastricht to Copenhagen: Vocational education in Europe in brief. Den Bosch : Leonardo da Vinci National Agency Netherlands, 2003. 8 str.
6. Izobraževanje in usposabljanje v Evropi: Različni sistemi, skupni cilji za 2010. Ljubljana : Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja, 2003. 37 str.
7. Ješovnik Peter: Evropska unija: Zgodovina, ustanove, politike in evropski model družbe. Koper : Visoka šola za management, 2000. 265 str.
8. Konkretni cilji za prihodnost sistemov izobraževanja in usposabljanja. Ljubljana : Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja, 2003. 12 str.
9. Kos Irena: Programa Socrates in Leonardo da Vinci v Sloveniji. Diplomsko delo. Maribor : Ekonomsko-poslovna fakulteta, 2003. 69 str.
10. Mežnarič Irma: Slovenija sprejeta v izobraževalne programe EU. Evrobilten, Maribor, 1999, 7, str. 14.
11. Poklicno in strokovno izobraževanje v Sloveniji 2001. Ljubljana : Center RS za poklicno izobraževanje, 2002. 56 str.
12. Rumpret Nataša: Vključevanje Republike Slovenije v programe skupnosti. Evrobilten, Maribor, 1999, 7, str. 18-19.
13. Sankovič Nina: Evropska finančna pomoč malim in srednjim podjetjem. EU novice, Ljubljana, 2003, 66, str. 1-3.
14. Širok Majda: Služba za programe EU. Spodbude, Ljubljana, 4(2002), 3, str. 3-7.
15. Širok Majda, Pajnič Neža: Programi EU in bolonjski process. Spodbude, Ljubljana, 2(2004), 6, str. 8.
16. Teaching and learning – Towards the Learning Society: White Paper. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 1995. 101 str.
17. The Future Development of the European Union education, training and youth programmes after 2006. Brussels : European Commission, 2002. 24 str.
18. The start and implementation of pilot projects. Nijmegen : Leonardo da Vinci National Agency Netherlands, 2003. 60 str.
19. Vrečko Darinka: Od Bologne do Lizbone. Spodbude, Ljubljana, 2(2004), 6, str. 4-6.

VIRI

1. Action plan for Mobility.
[URL:<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/cha/c11048.htm>], 22.9.2004.
2. Administrativni in finančni priročnik za prijavitelje projektov mobilnosti.
[URL:<http://www.cmepius.si/Datoteke/leomob/porocanje/Administrativno%20finančni%20priročnik.doc>], 27.9.2004.
3. Call for proposal 2003-2004.
[URL:http://europa.eu.int/comm/education/programmes/leonardo/new/leonardo2/call/call_2003/call_2003_en.pdf], 15.9.2004.
4. Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja.
[URL:<http://www.cmepius.si>], 27.9.2004.
5. Conclusions of the European Councils (Lisbon, Nice, Stockholm, Barcelona).
[URL:http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?id=432&lang=EN&mode=g], 18.9.2004.
6. Council Decision of 26. april 1999 establishing the second phase of the Community vocational training action programme 'Leonardo da Vinci'.
[URL:http://europa.eu.int/comm/education/programmes/leonardo/new/leonardo2/decision/decision_en.pdf], 10.9.2004.
7. Education, training, youth: Introduction.
[URL: <http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/cha/c00003.htm>], 27.9.2004.
8. European Commission: Education And Training.
[URL:http://europa.eu.int/comm/education/index_en.html], 30.9.2004.
9. Final Report on the Implementation of the First Phase of the Community Action Programme Leonardo da Vinci (1995-1999).
[URL:http://europa.eu.int/comm/education/programmes/leonardo/old/report_en.html], 22.9.2004.
10. Guide for promoters – Mobility.
[URL:http://europa.eu.int/comm/education/programmes/leonardo/new/leonardo2/guides/en_2.pdf], 18.9.2004.
11. Increased co-operation in European vocational education and training: The Bruges Process.
[URL:http://europa.eu.int/comm/education/news/bruges/index_en.html], 27.9.2004.
12. Institucije in drugi organi Evropske unije - Odločanje v Evropski uniji.
[URL: http://europa.eu.int/institutions/decision-making/index_en.htm], 27.9.2004.
13. Interno gradivo Centra za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja, 2004.
14. Leonardo da Vinci.
[URL:http://europa.eu.int/comm/education/programmes/leonardo/new/leonardo2_en.htm], 27.9.2004.
15. Leonardo da Vinci. First phase.
[URL:http://europa.eu.int/comm/education/programmes/leonardo/old/leonardo_old.html], 27.9.2004.

16. Making a European area of Lifelong Learning a reality.
[URL:http://europa.eu.int/comm/education/policies/lll/lll_en.html], 30.9.2004.
17. Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport: Evropska unija.
[URL:<http://www.mszs.si/slo/ministrstvo/mednarodno/solstvo/eu.asp>], 27.9.2004.
18. Od ideje do projekta: Priročnik za pripravo mednarodnega projekta na področju izobraževanja in usposabljanja. Ljubljana : Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja, 2004. 40 str.
19. Priročnik za prijavo projektov mobilnosti.
[URL:<http://www.cmepius.si/Datoteke/leomob/mobprir05.doc>], 15.9.2004.
20. Sklep pridružitvenega sveta EU – Slovenija o sprejetju pogojev za sodelovanje Republike Slovenije v programih skupnosti na področjih usposabljanja in izobraževanja.
[URL: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2000115&stevilka=4805>], 27.9.2004.
21. The 2001 budget in figures.
[URL: <http://europa.eu.int/comm/budget/pdf/budget/syntchif2001/en.pdf>], 27.9.2004.
22. The 2002 budget in figures.
[URL: <http://europa.eu.int/comm/budget/pdf/budget/syntchif2002/en.pdf>], 27.9.2004.
23. The 2003 budget in figures.
[URL: <http://europa.eu.int/comm/budget/pdf/budget/syntchif2003/en.pdf>], 27.9.2004.

PRILOGA

PRIMER PROJEKTA PODJETJA HOSTING d.o.o.

PROJEKT: Izobraževanje svetovalcev in izobraževalcev na področju managementa turističnih destinacij

Nosilec projekta: Hosting d.o.o., Slovenija (www.hosting.si)

Hosting je podjetje za poslovno svetovanje, marketing, inženiring in upravljanje specializirano za področje gostinstva in turizma, ki združuje interdisciplinarna znanja in izkušnje lastnih strokovnjakov ter domačih in tujih poslovnih partnerjev, specialistov s področja celostnega razvoja in upravljanja turističnih podjetij, projektov in turističnih destinacij.

Podjetje je specializirano zlasti za projektiranje turističnih ponudb in destinacij, vključno z naložbenim projektiranjem in inženiringom, za razvojno in poslovno svetovanje turizmu in gostinstvu, za upravljanje, izobraževanje in usposabljanje kadrovskih potencialov na področju turizma, za pripravo marketinških načrtov trženja in tržnih komunikacij ter za ustrezne informacijske rešitve.

Podjetje Hosting se je v letu 2004 tudi intezivno vključilo v proces praktičnega izobraževanja v okviru pridobivanja formalne strokovne izobrazbe, s tem da dijakom srednjih turističnih šol (SŠGT Maribor) in študentom višjih gostinsko-turističnih strokovnih šol (VŠGT Bled in VŠGT Maribor), ob mentorstvu izbranih zaposlenih, omogoča izvajanje praktičnega dela študija na sedežu podjetja v Ljubljani in v enoti na Ptuj. Z izpostavljanjem pomena celostnega skladnega razvoja destinacij, s poudarkom celostnega razvoja turističnih destinacij, trženja gostoljubja (hospitality marketing), izboljšanja ravnanja s človeškimi viri (human resource management) in povečevanja vlaganja v zaposlene, podjetje v okolju, v katerem deluje, vpliva na popularizacijo gostinsko-turističnih poklicev in posredno vpliva tudi na morebitno postopno umikanje predvsem gostinskih poklicev s seznama deficitarnih poklicev v Sloveniji.

Partnerska organizacija: THR, Španija (www.thr.es)

Od ustanovitve leta 1985 je podjetje THR postalo eno izmed najpomembnejših podjetij v turističnem svetovanju v Evropi, ki izobražuje in svetuje predstavnikom turističnega sektorja. Zaradi širokega sklopa storitev, ki jih ponujajo svojim naročnikom po celem svetu, izvedenih projektov v več kot 40. državah po celem svetu za več kot 300 institucij in podjetij, 40 strokovnjakov in celo vrsto zunanjih sodelavcev so menili, da njihovo znanje in izkušnje lahko bistveno pripomorejo k skupnim rešitvam in kreiranju novih inovativnih pristopov svetovanja v turizmu in nadgrajevanja znanja naših udeležencev.

1. CILJI PROJEKTA:

Udeleženci:

- nadgraditi obstoječa znanja, izmenjati dosedanje in pridobiti mednarodne izkušnje iz dela v razvojni, svetovalni in izobraževalni sferi turizma,
- osebna in strokovna rast posameznika, boljša kvaliteta dela in reference.

HOSTING d.o.o.:

- usposabljanje zaposlenih za nadaljnje usposabljanje lokalnega managementa turističnih destinacij, s poudarkom na področju celostnega turističnega razvoja, organizacije, trženja in razvoja turističnih produktov,
- aktivno delo centra za izobraževanje pri vodenju stalnega strokovnega izobraževanja v turizmu ter mednarodnem povezovanju na tem področju,
- prenos in uporaba znanj s področja razvoja in organiziranja turističnih destinacij ter razvoja novih produktov,
- popularizacija celostnega razvoja destinacij s pomočjo informiranja, prezentacij in drugih aktivnosti,
- apliciranje pridobljenih znanj in izkušenj o principih razvoja turističnih destinacij v različne organizacije in ravni managementa v javni in gospodarski dejavnosti na lokalni in regijskih ravneh.

THR:

- prenos španskih izkušenj za dvig kakovosti svetovalnih in izobraževalnih storitev, ter aktivno sodelovanje pri izdelavi nadaljnjih skupnih projektov,
- povezovanje zaposlenih iz različnih okolij s pomočjo skupnega projektne dela v okviru delavnic ter možnost razširitve tovrstnih izobraževanj.

Projekt je pomemben zaradi usmerjenosti v nadgradnjo znanj ter vzpostavitev stalnega strokovnega izobraževanja s področja destinacijskega managementa na različnih organizacijskih ravneh. Osnova partnerstva je podobnost storitev razvojnega svetovanja in izobraževanja turističnih kadrov. Projekt se neposredno navezuje na izvajanje strateških prioritet v slovenskem turizmu (opredeljenih v Strategiji razvoja slovenskega turizma 2002-2006), predvsem na področju znanja, razvoja človeških virov in zaposlovanja. Posredno pa pozitivno vpliva tudi na druga strateško izpostavljena področja (spodbujanje podjetniškega razvoja, ekonomska infrastruktura in kakovost bivanja, krepitev skladnosti regionalnega razvoja).

Izvedba projekta izmenjave naslavlja tudi razvojne težave za krepitev konkurenčnih sposobnosti posameznih turističnih podjetij, organizacij in s tem neposredno tudi destinacij in države ter izpostavlja možnosti dviga kakovosti znanj in spretnosti zaposlenih v turističnem gospodarstvu.

Realizacija projekta neposredno rešuje problem prenosa strokovnih znanj in posledično izboljšanja izobraženosti zaposlenih v turistični dejavnosti v najširšem smislu. Sicer ne gre za pridobitev formalne izobrazbe, ampak za kontinuirano neformalno izobraževanje, ki je za spremljanje trendov in sodobno izvajanje storitev v turizmu in gostinstvu, ob pridobljeni formalni strokovni izobrazbi, prav tako zelo pomembno.

2. PRIORITETA IZ RAZPISA 2003/2004

Priroriteta njihovega projekta je vodenje in svetovanje v turistični dejavnosti. Spoznali so sistem načrtovanja in izobraževanja managementa turističnih destinacij v okviru turistične dejavnosti na mednarodnem nivoju, v podjetju, ki ima veliko tovrstnih izobraževalnih in praktičnih izkušenj. Z znanjem, ki so ga pridobili udeleženci, bodo povezali teoretična spoznanja s praktičnim delom na skupnem projektu in pripomogli k pridobivanju oziroma povečanju vodstvenih in svetovalnih sposobnosti, ki jih bodo v svoje delovno okolje posredovali svojim sodelavcem in naročnikom ter drugim turističnim delavcem v okviru aktualnih projektov.

Izobraževalni program je bil razdeljen na nekatera področja, ki jih obsega razvojno svetovanje v turizmu in so jih zastopali tudi izbrani udeleženci. Z možnostjo sodelovanja vsakega udeleženca z izbranim strokovnjakom, ki izvaja aktivnosti, povezane z določeno temo izmenjave, je vzpostavljena možnost interaktivnega sodelovanja, učenja in izvajanja novih metod, strateškega pristopa ter inovativnih kreativnih aplikacij pri izvajanju izobraževalnega projekta.

3. IZBOR UDELEŽENCEV

Podjetje ima 12 redno zaposlenih in več deset stalnih zunanjih sodelavcev. Po temeljitem in skupinskem razgovoru s posamezniki, spoznanju njihovih pričakovanj, ambicij in vizij razvoja, so določili kriterije ter postopek izbire posameznega udeleženca po naslednjih kriterijih:

- ustrezna strokovna izobrazba na področju, ki ga pokrivajo,
- izkušnje na področju svetovanja v turističnem sektorju in sektorju pedagoškega/predavateljskega dela,
- ambicije in želje po aktivnem izobraževanju in poklicnem usposabljanju na področjih, ki jih posameznik zastopa v podjetjih,
- aktivno znanje angleškega jezika in tekoča korespondenca v angleškem jeziku,
- želja, ostati v podjetju in ga skupaj graditi ter izobraževati in svetovati ostalim (naročnikom, partnerjem pri razvoju novih turističnih proizvodov, poslovnih načrtov, investicij ter tržnega komuniciranja...) pri načrtovanju kariere in nadaljnjega poklicnega usposabljanja v turističnem sektorju.

Na osnovi zgoraj navedenih aktivnosti in pogojev so se v podjetju odločili za izbor treh udeležencev. Zaposlenim je bil projekt Leonardo predstavljen na internem kolegiju ter kasneje tudi preko elektronske pošte. Povabljeni so bili k sodelovanju in idejnemu oblikovanju vsebine izobraževanja v okviru mednarodne izmenjave in se nanj tudi aktivno odzvali

4. PRIPRAVE UDELEŽENCEV

Osnovne priprave so se začele z izbiro udeležencev oziroma pripravo izobraževalnega programa v sodelovanju s partnerjem. Priprave so se začele takoj po odobritvi finančne podpore projekta v okviru programa Leonardo da Vinci. Ob pripravi prijave projekta so se seznanili z novejšo strokovno literaturo za izbrane teme izobraževanja. Izbrani zaposleni so že pripravili nekatera vprašanja, povezana s področji njihovega izobraževanja, prav tako pa so se seznanili tudi s potrebnimi osnovnimi informacijami o deželi oz. destinaciji, v kateri bo potekala mednarodna izmenjava.

Zaradi želje po večji kakovosti in aktivnem pristopu k projektu v fazi priprave so organizirali tudi interno izobraževanje v podjetju. Na njem so razpravljali o aktualnih strokovnih temah, zastavljenih ciljnih izmenjave, sistemu ocenjevanja dela oz. izobraževanja, dokončno uskladili medsebojna pričakovanja, natančno proučili področja, kjer bi potrebovali večjo pozornost za predstavitev in uvajanje novih metod dela in razvoja ter razvili še dodatna vprašanja za strokovnjake, s katerimi so sodelovali na izobraževanju v tujini.

S tovrstno pripravo so želeli tudi celostno organizirati, pripraviti in definirati naloge ter aktivnosti, ki jih morajo udeleženci izvesti. Ob vseh določenih nalogah pa je bila podana tudi priložnost spoznavanja načina dela in organiziranosti v večjem podjetju, opazovanje pristopa in odnosa do dela ter živo spoznavanje španske turistične ponudbe in njene trženske predstavitve.

5. TUTORSTVO, MENTORSTVO

Tutorstvo so opravljali strokovnjaki, zaposleni v podjetju THR vsakodnevno, ob izobraževanju, vodenju, svetovanju in sodelovanju pri reševanju konkretnih problemov v obliki projektov. Udeleženec izobraževanja je bil zadolžen za aktivno sodelovanje s tutorjem pri pridobivanju dodatnih znanj in izkušenj ter pri skupnem projektnem delu v okviru izobraževanja. Tutor je preverjal in spremljal doseganje ciljev izobraževanja ter z njimi seznanjal udeležence izmenjave.

Delovni program in napredek udeležencev je bil nadziran s strani direktorja podjetja THR, skupaj s krogom sodelavcev, odgovornih za posamezna področja. Poročila, posredovana tutorju, so bila predana tudi mentorju. Po prvem tednu je bil organiziran skupni sestanek udeležencev, tutorjev in mentorja, na katerem so bili predstavljeni vmesni rezultati

izobraževanja, formirane dodatne teme in predlogi aktivnosti oziroma zaključka dela v tednu, ki je sledil. Vsak udeleženec je predstavil svoj prispevek ob zaključku izobraževanja. Ker je bil mentor vsakodnevno navzoč v podjetju, so bila možna tudi dodatna srečanja oziroma možnost posvetovanja glede posameznih tem.

6. STRATEGIJA VREDNOTENJA PRIDOBLENIH ZNANJ IN SPRETNOSTI

Na skupnem tedenskem sestanku, namenjenem pregledu dela in načrtanju plana realizacije za naslednji teden, so bili preverjeni in komentirani rezultati preteklega dela, ki so upoštevali naslednje kriterije:

- ustreznost vsebine opravljenih nalog,
- upoštevanje določenih časovnih rokov izvedbe,
- iznajdljivost in samoiniciativnost posameznega udeleženca,
- odnos in zavzetost do dela,
- odnosi na delovnem mestu in vpliv na delovno okolje (povezovanje oz. komunikacija z ostalimi zaposlenimi),
- skozi delo izražene želje in izkazan trud za doseganje rezultatov,
- ustreznost izpolnjevanja izobraževalnega načrta posameznika,
- morebitne nove iniciative in ideje za izboljšanje izobraževanja in dela.

Pridobljena znanja in spretnosti so se potrdili s certifikatom o strokovnem izobraževanju, ki ga je ob zaključku izdalo podjetje THR. Certifikat se je izdal kot potrdilo strokovne usposobljenosti na izbranem strokovnem področju.

7. EVALVACIJA

Projekt se je vrednotil skozi njegovo izvajanje. S strani tutorja je preko razgovorov in revizije opravljenega dela potekala vsakodnevna evalvacija dela posameznika s stališča doseganja rezultatov, ciljev, strokovne usklajenosti in dejanske realizacije proučevanih projektov posameznega strokovnega področja. Ob koncu prvega izobraževalnega tedna je bilo skupno srečanje pod vodstvom mentorja, na katerem so se predstavili rezultati dela posameznikov ter skupnega dela. Udeleženci so o svojem izobraževanju in delu vodili t.i. dnevnik izobraževanja, v katerega so vpisali dodeljene naloge, probleme in rešitve, do katerih so prišli skozi svoje delo. Dnevnik vsebuje tudi urejene zapiske kratkih strokovnih predavanj, ki se vršijo ob delu na konkretnih primerih oziroma projektih. Dnevnik sta ob koncu tedna pregledala tutor in mentor ter njegovo vsebino po končanem izobraževanju potrdila s podpisom.

Glede na to, da so bili tutorji vedno prisotni pri aktivnem teamskem delu, je bila primerna sprotne evalvacija dela, ki ne potrebuje posebnih form, saj se sprotne izvaja in usmerja pri teamskem delu. Prav tako je bil tudi mentor v podjetju, kjer se je izobraževanje izvajalo in je bil vedno na razpolago za reševanje morebitnih problemov in dodatnih izzivov, ki so se

pokazali skozi izvrševanje izobraževalnega procesa. Po posvetu s tutorji se je sprotno ugotavljalo potrebo po morebitnih popravkih oziroma dosežkih v okviru ciljev.

Ob koncu izobraževalnega programa so se pripravile skupne rešitve za dvig kakovosti storitev nosilca projekta kot tudi partnerske organizacije, ki se vključijo v proces izvajanja svetovalnih storitev (prispevki, prezentacije, sestavljen program izobraževanja – izobraževalni seminar, ki se bo izvedel v Sloveniji ob sodelovanju partnerja).

8. VODENJE

Delovni načrt in časovni raspored:

ČAS	NALOGA	OPIS NALOGE
JANUAR – FEBRUAR 2004	določitev koordinatorja	koordinator skrbi za izvedbo, priprave in ureditev vseh formalnih zadev v okviru projekta usposabljanja na
	izbor udeležencev	glede na predstavitev projekta, zahteve, ki jih mora posamezni udeleženec izpolnjevati, opredelitev njegovih ciljev in potreb po izobraževanju na področju svetovanja drugim, na področjih, ki jih v okviru podjetja pokriva
	vzpostavljen stik s partnersko org.	vzpostavljen stik s partnersko organizacijo, ki je aktivno sodelovala pri pripravi izobraževalnega programa, njegovih ciljev, vsebin in nalog.
	predstavitve nalog in obveznosti izbranim udeležencem	
	sklenitev partnerskega sodelovanja	na osnovi pisne potrditve obeh partnerjev je bilo sklenjeno partnersko sodelovanje, ki bo potrjeno s pogodbo, ob prejetju informacije o rezultatih prijave na razpis programa Leonardo da Vinci. V okviru pisnega dogovora so določene obveznosti obeh podjetij.
POMLAD 2004	podpis pogodbe z vsakim udeležencem	ob potrditvi sofinanciranja programa je bila podpisana pogodba z vsakim udeležencem, v kateri se natančno definira področje izobraževanja, njegovi cilji in obveznosti izobraževančca, podjetja in partnerja
	podpis pogodbe za sofinanciranje izmenjave po programu mobilnosti Leonardo da Vinci	
	podpis pogodbe med nosilcem in partnerjem izobraževanja	
	vzpostavitev internega sistema finančnega spremljanja projekta	
	prejem finančnih sredstev	udeleženci prejmejo finančna sredstva na osebne bančne račune, ob podpisu pogodbe, pred začetkom izobraževanja
JESEN-ZIMA 2004	izvedba izobraževanja	
	predstavitve rezultatov in priprava končnega poročila	
	diseminacija	
	izvajanja izobraževanj turističnih delavcev priprava poročila o celotni izvedbi projekta	začetek izvajanja izobraževanj turističnih delavcev in sodelovanja z izobraževalnimi ustanovami, ki se ukvarjajo s področjem turizma in nadaljevanje diseminacije

9. ŠIRJENJE INFORMACIJ O PROJEKTU (DISEMINACIJA)

Ob zaključku izobraževalnega programa bodo pripravljene:

- **strokovna prezentacija skupnega projekta** s poudarki na posameznih področjih razvoja ter predlaganih izboljšav na področju svetovanja in izobraževanja v turistični dejavnosti,
- **tiskovna konferenca**, na kateri bodo predstavljeni rezultati izobraževanja po posameznih temah. Tiskovna konferenca bo splošnega značaja, namenjena širši javnosti za informiranje glede problematike celostnega razvoja turističnih destinacij,
- **priročnik oziroma zloženka** s predstavitvijo prispevkov vsakega udeleženca mednarodne izmenjave, s konkretnimi rešitvami, povezanimi s področjem, na katerem so bili aktivno vključeni in projekti, na katerih so skupaj s španskimi partnerji delali. Zloženka oziroma priročnik bo imela predvsem izobraževalni namen,
- **posredovanje pridobljenih znanj ostalim zaposlenim v podjetju Hosting** ter rednim zunanjim sodelavcem podjetja, ki se izvede v okviru izobraževalnega kolegija,
- **priprava predstavitevno-izobraževalne prezentacije na zgoščenki** s ključnimi rešitvami udeležencev izobraževalnega programa v Barceloni,
- **sodelovanje z izobraževalnimi ustanovami** (predvsem višje in visoke strokovne šole za gostinstvo in turizem) pri pripravi novih projektov, ki bi prispevali k poklicnemu izobraževanju in usposabljanju turističnega kadra ter aktivno sodelovanje pri izvedbi predavanj kot (gostujoči) predavatelji,
- **priprava izobraževalnih modulov v okviru centra Hosting izobraževanje** predvsem na teme razvoja destinacijskega managementa, strateškega komuniciranja in oblikovanja novih zanimivih turističnih proizvodov ob povezavi z ostalimi potrebnimi znanji in področji.

10. PRORAČUN PROJEKTA

Zaprošena sredstva s strani podjetja Hosting d.o.o.:

	Predvideni stroški	Sredstva zaprošena od programa LDV	Lastna sredstva partnerstva
Vodenje in spremljanje projekta	220,00 €	150,00 €	70,00 €
Medvsota	220,00 €	150,00 €	70,00 €
Mobilnost			
- potni stroški	2.580,00 €	1.720,00 €	860,00 €
- zavarovanje	330,00 €	300,00 €	30,00 €
- bivanje	5.070,00 €	2.400,00 €	2.670,00 €
Medvsota	7.980,00 €	4.420,00 €	3.560,00 €
Pedagoška, kulturna in jezikovna priprava		450,00 €	
Medvsota	0,00 €	450,00 €	0,00 €
SKUPAJ	8.200,00 €	5.020,00 €	3.630,00 €

S strani Nacionalne agencije je bilo odobreno 4.570,00 evrov. Ker je finančna podpora za pedagoško, kulturno in jezikovno pripravo na voljo le za projekte namestitvev, do dela teh sredstev (450,00 evrov) podjetje Hosting ni bilo upravičeno.